

USTAWA

z dnia 2009 r.

o ochronie ludności

Przepisy ogólne

Art. 1.

Ustawa określa zasady organizacji i funkcjonowania ochrony ludności, organy właściwe w zakresie ochrony ludności i inne podmioty realizujące zadania z zakresu ochrony ludności oraz ich zadania, a także finansowanie zadań z tego zakresu.

Art. 2.

1. Ochrona ludności stanowi działalność organów administracji publicznej i podmiotów ochrony ludności mającą na celu zapewnienie bezpieczeństwa powszechnego, porządku publicznego, ochrony życia i zdrowia osób przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz ochronę mienia, środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego na wypadek sytuacji kryzysowej w rozumieniu ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. Nr 89, poz. 590) i stanów nadzwyczajnych o których mowa w art. 228 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)¹⁾ oraz w sytuacji zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny poprzez:

- 1) zapewnienie warunków niezbędnych dla ochrony życia i zdrowia ludzi oraz podstawowych warunków przetrwania w sytuacjach zagrożenia;
- 2) zapewnienie współpracy i współdziałania systemów, organów, służb i innych podmiotów wykonujących zadania ochrony ludności;
- 3) koordynowanie przyjmowania i udzielania pomocy humanitarnej;
- 4) zapewnienie zasobów, które mogą być wykorzystane w celu realizacji zadań ochrony ludności;
- 5) kształtowanie świadomości zagrożeń i odpowiednich zachowań na wypadek ich wystąpienia.

2. Celem ochrony ludności jest także wspieranie działań w ramach pomocy humanitarnej, ratowniczej, technicznej i eksperckiej prowadzonych poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, w trybie i na zasadach wynikających z prawa międzynarodowego i zawartych umów.

Art. 3.

Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) programie ochrony ludności – należy przez to rozumieć dokument określający priorytety w realizacji zadań ochrony ludności, sposoby realizacji tych zadań oraz niezbędne do tego zasoby;

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 28, poz. 319 oraz z 2006 r. Nr 200, poz. 1471.

- 2) zasobach – należy przez to rozumieć siły i środki, które mogą być wykorzystywane w celu realizacji zadań ochrony ludności, w tym ludzi, infrastrukturę, materiały i środki finansowe oraz bazy danych i systemy informacyjne;
- 3) sytuacji zagrożenia – należy przez to rozumieć zdarzenie, którego wystąpienie stwarza zagrożenie zdrowia i życia ludzi oraz mogące spowodować znaczne straty w ich mieniu a także środowisku naturalnym;
- 4) pomocy humanitarnej – należy przez to rozumieć działania z zakresu ochrony ludności, wymienione w art. 2 ust. 1 pkt 1 – 5, prowadzone przez organizacje pozarządowe oraz pomoc przyjmowaną i udzielaną w ramach współpracy międzynarodowej w zakresie ochrony ludności.

Art.4.

Podmiotami realizującymi zadania ochrony ludności, zwanymi dalej „podmiotami ochrony ludności”, są:

- 1) organy administracji publicznej;
- 2) urzędy obsługujące organy administracji publicznej;
- 3) podmioty krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego;
- 4) ochotnicze straże pożarne i inne podmioty ratownicze nie wchodzące w skład krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego;
- 5) zakłady opieki zdrowotnej będące dysponentami jednostek systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego;
- 6) pozostałe zakłady opieki zdrowotnej;
- 7) samorządowe jednostki organizacyjne;
- 8) podmioty zarządzające systemami monitorowania zagrożeń;
- 9) podmioty realizujące ostrzeganie i alarmowanie ludności;
- 10) organizacje społeczne, które, w ramach swoich zadań ustawowych lub statutowych, są obowiązane do realizacji wszystkich lub niektórych zadań ochrony ludności.

2)

Zadania ochrony ludności

Art.5.

1. W ramach ochrony ludności wykonywane są zadania:

- 1) związane z możliwością wystąpienia sytuacji zagrożenia, polegające na:
 - a) prowadzeniu edukacji społeczeństwa z zakresu ochrony ludności w tym, kształtowanie świadomości zagrożeń i adekwatnych zachowań społecznych,
 - b) opracowywaniu i wdrażaniu wieloletnich programów ochrony ludności,
 - c) przygotowaniu warunków do ochrony ludności i zabezpieczenia mienia, w tym budowa i utrzymanie budowli ochronnych oraz dostosowanie istniejących obiektów do pełnienia funkcji takiej budowli,
 - d) przygotowaniu i szkoleniu podmiotów ochrony ludności do współdziałania, w tym prowadzenie ćwiczeń,
 - e) przygotowaniu organizacyjnym i rzeczowym do reagowania,
 - f) tworzeniu rezerw zasobów służących ochronie ludności,
 - g) przygotowaniu warunków do ewakuacji ludności,
 - h) monitorowaniu zagrożeń i szacowaniu ryzyka ich wystąpienia,

- i) planowaniu i przygotowaniu procesu podniesienia gotowości podmiotów ochrony ludności,
 - j) planowaniu i przygotowaniu procesu przekształcenia odpowiednich podmiotów ochrony ludności w organizację obrony cywilnej;
- 2) związane z wystąpieniem sytuacji zagrożenia, polegające na:
- a) informowaniu, ostrzeganiu i alarmowaniu ludności,
 - b) wymianie i analizowaniu informacji pochodzących z systemów monitorowania zagrożeń pomiędzy podmiotami ochrony ludności,
 - c) wskazywaniu i oznaczaniu stref niebezpiecznych,
 - d) zapewnieniu bezpieczeństwa i porządku publicznego,
 - e) prowadzeniu działań ratowniczych,
 - f) prowadzeniu ewakuacji ludności,
 - g) zapewnieniu funkcjonowania służb użyteczności publicznej,
 - h) zapewnieniu ochrony przed skutkami zagrożeń chemicznych, biologicznych i radiacyjnych oraz usuwaniu ich skutków,
 - i) zapewnieniu osobom poszkodowanym lub ewakuowanym pomocy społecznej,
 - j) stworzeniu warunków zaopatrzenia w żywność, wodę lub energię w przypadku zakłócenia funkcjonowania infrastruktury,
 - k) zapewnieniu osobom poszkodowanym lub ewakuowanym opieki medycznej i psychologicznej,
 - l) informowaniu rodzin o poszkodowanych,
 - m) stworzeniu warunków i możliwości identyfikacji osób poszkodowanych,
 - n) doraźnym grzebaniu zmarłych,
 - o) zapewnieniu koordynacji przyjmowania i udzielania pomocy humanitarnej dla ludności poszkodowanej lub ewakuowanej.

2. Zadania, o których mowa w ust. 1, są wykonywane przez podmioty ochrony ludności stosownie do właściwości podmiotu, w trybie i na zasadach przewidzianych w niniejszej ustawie, a także w ustawach właściwych dla tych podmiotów.

Organy administracji publicznej właściwe w zakresie ochrony ludności

Art. 6.

1. Organami administracji publicznej właściwymi w zakresie ochrony ludności są:

- 1) wójt (burmistrz, prezydent miasta);
- 2) starosta;
- 3) wojewoda;
- 4) zarząd województwa;
- 5) ministrowie kierujący działami administracji rządowej, którym podlegają bądź są przez nich nadzorowane podmioty ochrony ludności, o których mowa w art. 4;
- 6) minister właściwy do spraw wewnętrznych.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych odpowiada za realizację polityki państwa w zakresie ochrony ludności.

3. Organy, o których mowa w ust. 1 pkt 1 - 4 odpowiadają, w zakresie wskazanym w ustawie, za realizację zadań ochrony ludności, odpowiednio na obszarze województwa, powiatu i gminy.

4. Organy samorządu terytorialnego realizują w zakresie swoich kompetencji, zadania ochrony ludności i współdziałają z organami właściwymi w sprawach ochrony ludności.

Art. 7.

1. Do zadań wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w zakresie ochrony ludności na obszarze gminy należy:

- 1) realizacja, w ramach własnych kompetencji, zadań z zakresu ochrony ludności określonych w art. 5 ust. 1;
- 2) inicjowanie, organizowanie i koordynowanie współpracy pomiędzy podmiotami ochrony ludności, działającymi na obszarze gminy;
- 3) planowanie, zarządzanie, organizowanie i prowadzenie szkoleń i ćwiczeń z zakresu reagowania na potencjalne zagrożenia;
- 4) nadzorowanie, w ramach posiadanych kompetencji, realizacji zadań ochrony ludności przez podmioty ochrony ludności;
- 5) organizowanie i utrzymanie elementów systemu monitorowania zagrożeń oraz alarmowania i ostrzegania ludności;
- 6) zapewnienie uczestnictwa pracowników urzędu gminy w szkoleniach i ćwiczeniach.

2. Do zadań rady gminy w zakresie ochrony ludności należy:

- 1) zatwierdzanie w drodze uchwały gminnego programu ochrony ludności;
- 2) rozpatrywanie przynajmniej raz w roku informacji wójta (burmistrza, prezydenta miasta) o stanie przygotowań gminy do realizacji zadań ochrony ludności.

3. Informację, o której mowa w ust. 2 pkt 2, rada gminy podaje do publicznej wiadomości.

Art. 8.

1. Do zadań starosty w zakresie ochrony ludności w powiecie należy:

- 1) realizacja, w ramach własnych kompetencji, zadań z zakresu ochrony ludności określonych w art. 5 ust. 1;
- 2) inicjowanie i organizowanie współpracy w zakresie ochrony ludności pomiędzy gminami oraz podmiotami wykonującymi zadania ochrony ludności, działającymi na obszarze powiatu;
- 3) zarządzanie, organizowanie i prowadzenie szkoleń i ćwiczeń z zakresu ochrony ludności;
- 4) koordynowanie realizacji zadań ochrony ludności na terenie powiatu;
- 5) organizowanie i utrzymanie elementów systemu monitorowania zagrożeń oraz alarmowania i ostrzegania społeczeństwa.
- 6) zapewnienie uczestnictwa pracowników starostwa powiatowego i jednostek podległych w szkoleniach i ćwiczeniach.

2. Do zadań rady powiatu w zakresie ochrony ludności w powiecie należy:

- 1) zatwierdzanie w drodze uchwały powiatowego programu ochrony ludności;
- 2) rozpatrywanie przynajmniej raz w roku informacji starosty o stanie przygotowań powiatu do realizacji zadań ochrony ludności.

3. Informację, o której mowa w ust. 2 pkt 2, rada powiatu podaje do publicznej wiadomości.

Art. 9.

1. Do zadań zarządu województwa w zakresie ochrony ludności należy:

- 1) uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego województwa zadań ochrony ludności dotyczących infrastruktury i budowli mających istotny wpływ na bezpieczeństwo ludzi i środowiska;
- 2) realizacja programów edukacyjnych;
- 3) opracowywanie wojewódzkiego programu ochrony ludności;
- 4) wdrażanie, w porozumieniu wojewodą i innymi właściwymi organami administracji publicznej, wojewódzkiego programu ochrony ludności.

2. Do zadań sejmiku województwa należy

- 1) zatwierdzanie w drodze uchwały wojewódzkiego programu ochrony ludności;
- 2) rozpatrywanie, przynajmniej raz w roku, informacji marszałka o stanie przygotowań samorządu wojewódzkiego do realizacji zadań ochrony ludności.

3. Informację, o której mowa w ust. 2 pkt 2, sejmik województwa podaje do publicznej wiadomości.

Art. 10.

Do zadań wojewody w zakresie ochrony ludności w województwie należy:

- 1) nadzór w zakresie wykonywania zadań zleconych i koordynacja wykonywania zadań własnych z zakresu ochrony ludności przez wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) i starostów oraz przez podmioty ochrony ludności w województwie;
- 2) realizacja w ramach własnych kompetencji zadań z zakresu ochrony ludności określonych w art. 5 ust.1;
- 3) materialne wspieranie gmin i powiatów;
- 4) koordynowanie współpracy gmin i powiatów w zakresie pozyskiwania i wykorzystania zasobów poprzez wymianę informacji o posiadanych zasobach i potrzebach w tym zakresie;
- 5) zarządzanie, organizowanie i prowadzenie szkoleń i ćwiczeń z zakresu ochrony ludności;
- 6) tworzenie rezerw materiałowych i sprzętowych służących ochronie ludności;
- 7) przedkładanie niezbędnych informacji i propozycji do wojewódzkiego programu ochrony ludności;
- 8) opracowywanie analiz dotyczących ochrony ludności w województwie.

Art. 11.

Do zadań ministra właściwego do spraw wewnętrznych w zakresie ochrony ludności należy:

- 1) analizowanie zagrożeń mających wpływ na bezpieczeństwo i ochronę ludności;
- 2) realizacja, w ramach własnych kompetencji, zadań z zakresu ochrony ludności określonych w art. 5 ust. 1;
- 3) nadzór nad wykonywaniem zadań z zakresu ochrony ludności przez podmioty ochrony ludności na obszarze kraju;
- 4) organizowanie i koordynowanie współpracy międzynarodowej w zakresie ochrony ludności;
- 5) koordynowanie przyjmowania oraz przekazywania pomocy humanitarnej;
- 6) uczestniczenie w procesie udzielania pomocy humanitarnej poza granicami kraju;

- 7) inicjowanie działalności naukowo-badawczej dotyczącej ochrony ludności;
- 8) planowanie potrzeb w zakresie środków finansowych i materiałowych niezbędnych do realizacji zadań własnych w zakresie ochrony ludności;
- 9) przygotowywanie propozycji do projektu budżetu państwa w zakresie środków finansowych potrzebnych na rzecz ochrony ludności;
- 10) prowadzenie działalności inwestycyjnej w zakresie ochrony ludności o charakterze ogólnokrajowym;
- 11) analizowanie corocznych wydatków podmiotów ochrony ludności na zadania związane z ochroną ludności;
- 12) planowanie rezerw na potrzeby ochrony ludności w ramach rezerw gospodarczych określonych w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 30 maja 1996 roku o rezerwach państwowych (Dz. U. z 2007 r. Nr 89, poz. 594 t.j.);
- 13) popularyzowanie wiedzy z zakresu ochrony ludności wśród społeczeństwa.

Art. 12 .

Do zadań ministrów, o których mowa w art. 6 ust 1 pkt 2 w zakresie ochrony ludności należy realizacja, w ramach własnych kompetencji, zadań z zakresu ochrony ludności określonych w art. 5 ust. 1;

Art. 13 .

Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób przygotowania procesu podwyższania gotowości podmiotów ochrony ludności oraz procesu przekształcenia określonych podmiotów ochrony ludności w organizacje obrony cywilnej. W rozporządzeniu należy wskazać:

- a) organy odpowiedzialne za określenie podmiotów ochrony ludności, które zostaną przekształcone w organizacje obrony cywilnej,
- b) szczegółowe zasady nadawania przydziałów organizacyjno-mobilizacyjnych do służby obronie cywilnej,
- c) szczegółowe zasady przekazywania organizacji obrony cywilnej do dyspozycji wojewody, starosty (prezydenta miasta na prawach powiatu), wójta (burmistrza, prezydenta miasta) po ogłoszeniu mobilizacji lub wprowadzeniu stanu wojennego i w czasie wojny,
- d) sposób podwyższania gotowości podmiotów ochrony ludności,
- e) szczegółowe zasady przekazywania podmiotów ochrony ludności, podległych lub nadzorowanych przez ministrów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5, do dyspozycji wojewody, starosty, wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w czasie stanu klęski żywiołowej.

Art. 14.

1. Samorząd powiatowy udziela pomocy samorządom gminnym na terenie powiatu w sprawach ochrony ludności w przypadku gdy zasoby i możliwości działania tych samorządów uległy wyczerpaniu.

2. Samorząd województwa udziela pomocy samorządom powiatowym i gminnym na terenie województwa w sprawach ochrony ludności w przypadku gdy zasoby i możliwości działania tych samorządów uległy wyczerpaniu.

3. Gminy i powiat zawierają stosowne porozumienia dotyczące realizacji zadań określonych w art. 7 ust. 1 pkt 1-5 i art. 8 ust. 1 pkt 1-5 oraz zakresu udzielanej pomocy, o której mowa w ust. 1.
4. Samorząd województwa informuje gminy i powiaty o zakresie pomocy, jakiej może im udzielić na zasadach określonych w ust. 2.

Zasady informowania, ostrzegania i alarmowania

Art. 15.

1. Informowanie ludności o możliwych zagrożeniach dla ich zdrowia i życia, mienia i środowiska oraz ostrzeganie i alarmowanie w sytuacjach zagrożeń jest obowiązkiem organów administracji publicznej i polega na przekazywaniu informacji w tym także w formie komunikatów ostrzegawczych i alarmowych, o możliwości wystąpienia zagrożenia, przewidywanym rozwoju sytuacji, sposobach zapobiegania i postępowania w przypadku powstania zagrożenia.
2. Podmioty zarządzające systemami monitorowania zagrożeń są obowiązane do niezwłocznego przekazywania organom administracji publicznej, właściwym w sprawach ochrony ludności, informacji o możliwości wystąpienia sytuacji zagrożenia i przewidywanej skali jego zasięgu.
3. Organy administracji publicznej właściwe w sprawach ochrony ludności ustalają treść komunikatów o możliwości wystąpienia zagrożenia, przewidywanym rozwoju sytuacji, sposobach zapobiegania i postępowania w przypadku powstania zagrożenia.
4. Organy administracji publicznej właściwe w sprawach ochrony ludności, stosownie do swej właściwości miejscowej, wykonują zadania, o których mowa w ust. 1 za pośrednictwem:
 - 1) wydawców dzienników lokalnych i ogólnopolskich;
 - 2) nadawców programów radiowych i telewizyjnych;
 - 3) operatorów publicznych sieci telekomunikacyjnych;
 - 4) systemów alarmowych i nagłaśniających;
5. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia organizację i warunki przygotowania oraz sposób funkcjonowania systemów monitorowania, pomiarów, analiz, prognozowania, powiadamiania i ostrzegania o zagrożeniach i skażeniach na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz właściwość organów w tych sprawach;

Art. 16.

1. Komunikaty ostrzegawcze i alarmowe rozpowszechnia się w formie informacji telewizyjnych lub radiowych nadawanych w trakcie emisji programów o zasięgu stosownym do zagrożenia.
2. Komunikaty ostrzegawcze i alarmowe można rozpowszechniać również w formie:
 - 1) krótkich wiadomości tekstowe lub wiadomości poczty głosowej przesyłane abonentom znajdującym się w zagrożonym rejonie;
 - 2) wiadomości przekazywanych środkami komunikacji elektronicznej;

- 3) informacji zamieszczonych w Internecie;
- 4) innej, zwyczajowo przyjętej w danej społeczności.

3. Redaktorzy naczelni dzienników, nadawcy programów radiowych i telewizyjnych oraz operatorzy publicznych sieci telekomunikacyjnych są obowiązani po otrzymaniu komunikatów, o których mowa w art. 15 ust. 3, do ich nieodpłatnego i niezwłocznego publikowania, zamieszczania lub przekazywania.

Art. 17.

Osoby zaalarmowane lub poinformowane o zagrożeniu powinny:

- 1) zachować się w sposób zgodny z komunikatem;
- 2) podjąć we własnym zakresie działania mogące zmniejszyć skutki zagrożenia.

Programy ochrony ludności

Art. 18.

1. Wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta oraz zarząd województwa opracują wieloletnie programy ochrony ludności obejmujące:

- 1) przedsięwzięcia służące realizacji zadań określonych w art. 5 ust. 1;
- 2) sposoby i priorytety w realizacji tych przedsięwzięć oraz niezbędne do tego zasoby;
- 3) wyposażenie magazynów materiałów służących ochronie ludności
- 4) koszty i harmonogramy realizacji planowanych przedsięwzięć;
- 5) formy edukacji społeczeństwa z zakresu ochrony ludności uwzględniające kształtowanie świadomości potencjalnych zagrożeń i adekwatnych zachowań społecznych.

2. Programy, o których mowa w ust. 1, mogą być opracowywane wspólnie dla gmin, powiatów i samorządu województwa na okres objęty aktualnie obowiązującą strategią rozwoju kraju.

3. Program opracowywany na szczeblu wojewódzkim stanowi część strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.)²⁾, i wymaga uzyskania opinii właściwego miejscowo wojewody.

4. Samorząd województwa może wspierać finansowo i rzeczowo realizację programów opracowanych przez samorządy gmin i powiatów w zakresie określonym w strategii, o której mowa w ust. 3.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z.2002 Nr 23, poz.220, Nr 62, poz.558, Nr 153, poz. 271, Nr 214, poz.1806, z 2003 r. Nr 162, poz.1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1206, z 2006 r. Nr 126, poz. 875, Nr 227, poz. 1658, z 2007 r. Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 216, poz. 1370, Nr 223, poz. 1458.

Edukacja i szkolenia w zakresie ochrony ludności

Art. 19.

1. Podstawa programowa, o której mowa w art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.)³⁾, uwzględnia edukację w zakresie ochrony ludności, obejmującą w szczególności wiedzę z zakresu zasad bezpiecznego zachowania się w sytuacjach codziennych i w sytuacjach zagrożeń, wiedzę o zagrożeniach, sposobach zapobiegania zagrożeniom, zasadach zachowania się w przypadku ich powstania oraz zasadach udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym.
2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia określi organizację szkoleń w zakresie ochrony ludności. W rozporządzeniu należy uwzględnić w szczególności podmioty objęte tymi szkoleniami, zadania w zakresie planowania i realizacji szkoleń oraz właściwość organów w tych sprawach.
3. Służby, inspekcje i straże, w ramach swoich kompetencji, podają w celach edukacyjnych do publicznej wiadomości informacje dotyczące właściwych zachowań w sytuacji zagrożenia.

Zapewnienie schronienia dla ludności i zabezpieczenie mienia w sytuacji zagrożenia

Art. 20.

1. W celu zapewnienia ochrony ludności oraz zabezpieczenia ruchomych dóbr kultury, szczególnie ważnej dokumentacji, cennych urządzeń oraz zapasów żywności i leków przed skutkami zagrożeń, a w szczególności konfliktów zbrojnych, zdarzeń o charakterze terrorystycznym oraz skażeń wywołanych awariami przemysłowymi, organy o których mowa w art. 6 oraz pozostali ministrowie planują adekwatne do występujących zagrożeń niezbędne techniczno-organizacyjne przedsięwzięcia dotyczące:
 - 1) wykorzystania podziemnych części obiektów komunikacyjnych, handlowych, usługowych, magazynowych i innych;
 - 2) wykorzystania pomieszczeń budowli ochronnych;
 - 3) doraźnego adaptowania pomieszczeń mogących być wykorzystanymi na potrzeby ochrony ludności;
 - 4) pozyskania środków transportu umożliwiających ewakuację z miejsc zagrożenia ludzi i mienia, o którym mowa w zdaniu wstępnym;
 - 5) przewidywanych miejsc ewakuacji.

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 137, poz. 1304, z 2004 r. Nr 109, poz. 1161, Nr 69, poz. 624, Nr 273, poz. 2703, Nr 281, poz. 2781, z 2005 r. Nr 17, poz. 141, Nr 131, poz. 1091, Nr 122, poz. 1020, Nr 167, poz. 1400, Nr 94, poz. 788, Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1043, Nr 208, poz. 1532, Nr 227, poz. 1658, z 2007 r. Nr 42, poz. 273, Nr 80, poz. 542, Nr 80, poz. 542, Nr 120, poz. 818, Nr 115, poz. 791, Nr 80, poz. 542, Nr 181, poz. 1292, Nr 181, poz. 1292, Nr 180, poz. 1280, z 2008 r. Nr 05, poz. 29, Nr 70, poz. 416, Nr 145, poz. 917, Nr 145, poz. 917, Nr 216, poz. 1370, Nr 145, poz. 917, oraz z 2009 r. Nr 6, poz. 33.

2 W przypadku jednostek samorządu terytorialnego przedsięwzięcia, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, są podejmowane, o ile wynikają z odpowiednich wieloletnich programów ochrony ludności.

3. Warunki wykorzystania obiektów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2 określa się w umowie cywilnoprawnej zawieranej między właściwym podmiotem ochrony ludności i posiadaczem obiektu. W umowie określa się warunki i sposób finansowania oraz używania tego obiektu.

Funkcjonowanie obrony cywilnej

Art. 21.

1. W razie ogłoszenia mobilizacji, po wprowadzeniu stanu wojennego i w czasie wojny, podmioty ochrony ludności, określone w art. 4 pkt 1-9 ustawy, stają się organizacjami obrony cywilnej w rozumieniu artykułu 61 pkt b protokołu dodatkowego do konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych z dnia 8 czerwca 1977 r. (Dz. U. z 1992 r. Nr 41, poz. 175 zał.) i realizują zadania określone w art. 5 ust 1 pkt 2.

2. Organy administracji publicznej, o których mowa w art. 6, mogą zawierać umowy z podmiotami innymi niż wymienione w art. 4 pkt 1-9, jeżeli podmioty te będą przez nie uznane za niezbędne do właściwego wykonywania zadań obrony cywilnej poprzez przekształcenie ich w organizacje obrony cywilnej.

3. Organizacje obrony cywilnej nie mogą prowadzić działań, które w świetle prawa międzynarodowego mogłyby być uznane za szkodliwe dla nieprzyjaciela.

4. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia tryb zawierania umów, o których mowa w ust. 2.

Art. 22.

1. Podmioty, o których mowa w art. 4 pkt 1-9 oraz w art. 21 ust. 2, przekazują właściwemu miejscowo wojskowemu komendantowi uzupełnień wykazy osób przewidywanych do pełnienia służby w obronie cywilnej, z wnioskiem o nadanie przydziałów organizacyjno-mobilizacyjnych do określonej organizacji obrony cywilnej.

2. W wypadku odmowy nadania przydziału organizacyjno-mobilizacyjnego osobie ujętej w wykazie, o którym mowa w ust. 1, wojskowy komendant uzupełnień, w uzgodnieniu z wnioskodawcą, nadaje przydział innej osobie.

Art. 23.

Do służby w organizacjach obrony cywilnej stosuje się odpowiednio przepisy Działu V - Służba w jednostkach zmilitaryzowanych, ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416 z późn. zm.)⁴⁾.

⁴⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 277, poz. 2742, z 2005 r. Nr 180, poz. 1496, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 220, poz. 1600, z 2007 r. Nr 107, poz. 732, Nr 176, poz. 1242, z 2008 r. Nr 171, poz. 1056, Nr 180, poz. 1109, Nr 206, poz. 1288, Nr 208, poz. 1308, Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 22, poz. 120.

Art. 24

W razie wprowadzenia stanu wojennego i w czasie wojny samorządy terytorialne są obowiązane do wzajemnego udzielania pomocy w zakresie obrony cywilnej, niezależnie od umów lub porozumień zawartych w tym względzie.

Art. 25.

Prawo do używania znaku obrony cywilnej jako godła lub znaku rozpoznawczego i ochronnego przysługuje w przypadkach i na zasadach określonych w konwencjach międzynarodowych.

Art. 26.

Zabronione jest używanie z naruszeniem art. 25 znaku lub nazwy „Obrona Cywilna”, jak również wszelkich znaków lub nazw stanowiących ich naśladownictwo.

Art. 27.

1. Kto wbrew przepisom ustawy używa znaku lub nazwy określonych w art. 25 i 26, podlega karze grzywny.

2. Rozpoznawanie spraw określonych w ust. 1 następuje w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

Odszkodowania

Art. 28.

1. Kto w związku z wykonywaniem zadań ochrony ludności lub udziałem w ich wykonywaniu poniósł, bez własnej winy, szkodę na zdrowiu, ma prawo do odszkodowania. Jeżeli wskutek takiej szkody nastąpiła śmierć, prawo do odszkodowania przysługuje jego spadkobiercom, o ile nie przysługuje ono na mocy innych ustaw.

2. Prawo do odszkodowania przysługuje również za zniszczenie, uszkodzenie, zużycie lub utratę mienia w czasie i w związku z wykonywaniem zadań ochrony ludności, do wysokości rzeczywiście poniesionej szkody.

3. Odszkodowanie nie przysługuje, jeżeli szkoda majątkowa powstała wyłącznie z winy poszkodowanego lub z winy osoby trzeciej, za którą Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności.

4. Roszczenie o odszkodowanie przechodzi na następców prawnych uprawnionego.

5. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi zasady oraz tryb ustalenia i wypłaty odszkodowania, o którym mowa w ust. 1 i 2.

Art. 29.

Roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem roku od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o powstaniu szkody. Jednakże w każdym przypadku roszczenie przedawnia się z upływem trzech lat od dnia zakończenia wykonywania zadań, o których mowa w art. 28, w czasie lub w następstwie których szkoda powstała.

Art. 30.

W przypadku szkody poniesionej podczas ćwiczeń podmiotów ochrony ludności przepisy art. 28 i 29 stosuje się odpowiednio.

Finansowanie ochrony ludności

Art. 31.

1. Finansowanie zadań ochrony ludności na poziomie gminy i powiatu planuje się w ramach budżetów gmin i powiatów.

2. Finansowanie zadań ochrony ludności na poziomie województwa i kraju planuje się w ramach budżetu państwa w częściach, którymi dysponują wojewodowie, minister właściwy do spraw wewnętrznych i ministrowie, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5, a także w budżecie Agencji Rezerw Materiałowych oraz w budżetach samorządów województw.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych oraz wojewodowie planują środki na ochronę ludności, w tym także na zadania zlecane samorządom terytorialnym, w ramach budżetu państwa w częściach, którymi dysponują w zakresie:

- 1) utrzymania gotowości i sprawności systemu ostrzegania i alarmowania ludności;
- 2) utrzymania i odtwarzania zasobów ochrony ludności;
- 3) wspierania działalności organizacji pozarządowych i humanitarnych;
- 4) szkolenia podmiotów ochrony ludności;
- 5) przygotowań organizacyjnych do wykonywania zadań ochrony ludności struktur urzędów administracji publicznej dotyczących:
 - a) zapewnienia jednolitych systemów teleinformatycznych baz danych,
 - b) obsługi, przetwarzania i przekazywania informacji z systemów monitorujących zagrożenia,
 - c) przekazywania i wymiany informacji pomiędzy podmiotami ochrony ludności,
 - d) wsparcia finansowego organów administracji publicznej,
 - e) zasiłków celowych dla osób poszkodowanych wskutek wystąpienia sytuacji zagrożenia;
- 6) przygotowania obrony cywilnej.

4. Zasady otrzymywania i rozliczania dotacji na zadania zlecone, o których mowa w ust. 3, określają przepisy ustawy z dnia 30 czerwca 2005 roku o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.)⁵⁾ i ustawy z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2008 r. Nr 88, poz. 539, z późn. zm.)⁶⁾.

5. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady udzielania finansowego i rzeczowego dla organów administracji publicznej w celu usuwania skutków klęsk żywiołowych i innych sytuacji zagrożeń oraz zasady przyznawania środków pomocowych dla osób poszkodowanych w związku z tymi zdarzeniami, a także warunki i tryb postępowania w sprawach o udzielenie pomocy.

⁵⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 169, poz. 1420, z 2006 r. nr 45, poz. 319, Nr 104, poz. 708, Nr 187, poz. 1381, Nr 170, poz. 1217 i 1218, Nr 249, poz. 1832, z 2007 r. Nr 88, poz. 587, Nr 115, poz. 791, Nr 140, poz. 984, Nr 82, poz. 560 oraz z 2008 r. Nr 180, poz. 1112, Nr 209, poz. 1317, Nr 216, poz. 1370.

⁶⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 220, poz. 1419 oraz z 2009 r. Nr 1, poz. 2.

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 32.

W ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W ramach powszechnego obowiązku obrony obywatele polscy są obowiązani do pełnienia służby wojskowej, odbywania przysposobienia obronnego, pełnienia służby w jednostkach zmilitaryzowanych, wykonywania zadań w składzie personelu Sił Zbrojnych oraz personelu organizacji obrony cywilnej, a także do wykonywania świadczeń na rzecz obrony - na zasadach i w zakresie określonych w ustawie.”;

b) po ust. 2a dodaje się ust. 2b w brzmieniu:

„2b. Wyznaczenie osób stanowiących personel organizacji obrony cywilnej oraz zakres zadań wykonywanych w składzie personelu podmiotu ochrony ludności i organizacji obrony cywilnej następuje na zasadach określonych w ustawie z dnia ... o ochronie ludności (Dz. U. Nr ..., poz. ...).”;

2) w art. 6 ust 2 uchyla się pkt 5;

3) uchyla się art. 17;

4) art. 19 otrzymuje brzmienie:

„Art. 19. Organy administracji i kierownicy jednostek określonych w art. 18 uwzględniają w toku wykonywania zadań w zakresie obronności postulaty dotyczące potrzeb Sił Zbrojnych, przekazywane przez Ministra Obrony Narodowej lub organy wojskowe przez niego upoważnione.”;

5) w art. 23 w pkt 3 uchyla się lit. b;

6) w art. 30a w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) kategoria A - zdolny do czynnej służby wojskowej, co oznacza zdolność do odbywania zasadniczej służby wojskowej, nadterminowej zasadniczej służby wojskowej, zajęć wojskowych w czasie trwania studiów wyższych, przeszkolenia wojskowego, okresowej służby wojskowej, ćwiczeń wojskowych, służby zastępczej, jak również służby wojskowej i służby w obronie cywilnej pełnionej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny;”

7) w art. 53 w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) zostały powołane do odbycia czynnej służby wojskowej albo służby zastępczej - od dnia doręczenia karty powołania (karty skierowania) do tej służby;”;

8) w art. 54a ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Organy wojskowe wyposażają żołnierzy w czynnej służbie wojskowej oraz osoby pełniące służbę w jednostkach zmilitaryzowanych przydzielonych do Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, cywilny personel medyczno-sanitarny Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, osoby cywilne towarzyszące Siłom Zbrojnym Rzeczypospolitej Polskiej, personel organizacji „Polski Czerwony Krzyż” i innych ochotniczych organizacji pomocy, osoby cywilne wykonujące czynności duszpasterskie, personel organizacji obrony cywilnej, funkcjonariuszy Policji oraz inne osoby określone prawem międzynarodowym – w karty i tabliczki tożsamości.”;

9) w art. 55 uchyla się ust. 2;

10) art. 57 otrzymuje brzmienie:

„Art. 57. 1. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, corocznie liczbę osób, które mogą być powołane w danym roku kalendarzowym do czynnej służby wojskowej.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, należy uwzględnić potrzeby uzupełnieniowe Sił Zbrojnych, ze wskazaniem rodzajów czynnej służby wojskowej, do których następowałoby powoływanie, a także możliwość odbywania danego rodzaju służby przez ochotników w ramach limitu osób, określonego w tym rozporządzeniu.”;
- 11) uchyla się dział IV;
- 12) w art. 200:
- a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
- „3. Obowiązek świadczeń osobistych może być nałożony w związku z ćwiczeniami wojskowymi, ćwiczeniami w jednostkach przewidzianych do militaryzacji, wykonywaniem zadań z zakresu ochrony ludności, a także w celu dostarczenia i obsługi przedmiotów świadczeń rzeczowych, z zastrzeżeniem ust. 4.”;
- b) po ust. 4 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:
- „5. Podmioty ochrony ludności oraz zakres zadań wykonywanych przez te podmioty określa ustawa z dnia ... o ochronie ludności (Dz. U. Nr ..., poz. ...).”;
- 13) w art. 202 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) nakłada, w drodze decyzji administracyjnej, obowiązek świadczeń osobistych na wniosek wojskowego komendanta uzupełnień, kierownika jednostki organizacyjnej stanowiącej bazę formowania specjalnie tworzonej jednostki zmilitaryzowanej, kierownika jednostki organizacyjnej wykonującej zadania na potrzeby obrony państwa, o której mowa w art. 208 ust. 2, albo podmiotu ochrony ludności.”;
- 14) w art. 206a w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
- „3) osoby odbywające służbę zastępczą.”;
- 15) w art. 208:
- a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Świadczenia rzeczowe mogą być wykonywane na rzecz Sił Zbrojnych, jednostek organizacyjnych stanowiących bazy formowania specjalnie tworzonych jednostek zmilitaryzowanych, podmiotów ochrony ludności oraz jednostek organizacyjnych wykonujących zadania na potrzeby obrony państwa albo zwalczania klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków.”;
- 16) w art. 209 w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
- „3) w związku z wykonywaniem zadań z zakresu ochrony ludności - dwudziestu czterech godzin.”;
- 17) w art. 212 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Organy administracji rządowej, organy samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorcy są obowiązani, na żądanie wojskowych komendantów uzupełnień oraz organów administracji właściwych w zakresie ochrony ludności, o których mowa w art. 6 ust. 1 ustawy dnia ... o ochronie ludności (Dz. U. Nr ..., poz. ...), do udzielania informacji, według posiadanych ewidencji, o stanie nieruchomości i rzeczy ruchomych mogących być przedmiotem świadczeń rzeczowych.”;
- 18) w art. 225 :
- a) w ust. 1 uchyla się pkt 2;
- b) w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) uporczywie uchyla się od wykonywania poleceń służbowych albo w czasie odbywania ćwiczeń w jednostkach przewidzianych do militaryzacji.”;
- 19) uchyla się art. 226 i 236;

Art. 33.

W ustawie z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 65, poz. 437, z późn. zm.)⁷⁾ wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 29 ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) ochrony ludności i obrony cywilnej;”;

2) w art. 29 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych sprawuje nadzór nad działalnością Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Szefa Urzędu do spraw Cudzoziemców, Krajowego Centrum Informacji Kryminalnej oraz Biura Ochrony Rządu.”.

Art. 34.

W ustawie z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej. (Dz. U. z 2002 r. Nr 156, poz. 1301, z późn. zm.)⁸⁾ wprowadza się zmiany:

1) W art. 13 po ust. 1 dodaje się ustęp 1a w brzmieniu:

„1a. W przypadku, gdy na wojewodę zostały nałożone obowiązki wyłączające jego ochronę wynikającą z art. 65. ust. 1 Protokołu Dodatkowego do Konwencji Genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych z dnia 8 czerwca 1977 r. (Dz. U. z 1992 r. Nr 41, poz. 175 zał.), bądź z innych przyczyn nie może on realizować zadań obrony cywilnej, do realizacji tych zadań upoważnia komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej.”;

2) Po art. 13 dodaje się art. 13 a, 13 b, 13 c, 13 d i 13 e w brzmieniu:

„Art. 13 a. W czasie stanu wojennego starosta (prezydent miasta na prawach powiatu) kieruje realizacją zadań obrony cywilnej na terenie powiatu.

Art.13 b. W przypadku, gdy na starostę (prezydenta miasta na prawach powiatu) zostały nałożone obowiązki wyłączające jego ochronę wynikającą z art. 65. ust. 1 protokołu dodatkowego do konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych z dnia 8 czerwca 1977 r. (Dz. U. z 1992 r. Nr 41, poz. 175 zał.), bądź z innych przyczyn nie może on realizować zadań obrony cywilnej, do realizacji tych zadań upoważnia komendanta powiatowego Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 13 c. W czasie stanu wojennego wójt (burmistrz, prezydent miasta) kieruje realizacją zadań obrony cywilnej na terenie gminy.

Art.13 d. Rada Ministrów określa w drodze rozporządzenia szczegółowy zakres działania wojewodów, starostów, wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) związanych z wykonywaniem i koordynowaniem realizacji zadań obrony cywilnej w tym zasady kierowania organizacjami obrony cywilnej.

Art. 13 e. Zadania ochrony ludności związane z zapewnieniem porządku publicznego na terenie miejscowości nie bronionych i stref zdemilitaryzowanych oraz znajdujących się pod okupacją realizują odpowiednio komendanci powiatowi i wojewódzcy Policji na zasadach wynikających z przepisów prawa międzynarodowego.”;

⁷⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 107, poz. 732, Nr 120, poz. 818, Nr 173, poz. 1218 oraz z 2008 r. Nr 63, poz. 394, Nr 199, poz. 1227, Nr 201, poz. 1237, Nr 216, poz. 1370, Nr 227, poz. 1505.

⁸⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 228, poz. 2261 oraz z 2004 r. Nr 107, poz. 1135.

Art. 35.

Art. 7 ust 1 pkt 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.)⁹⁾ otrzymuje brzmienie:

„14) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu materiałów służących ochronie ludności;”.

Art. 36.

W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.)¹⁰⁾ w art. 4 wprowadza się następujące zmiany:

1) w ust. 1 pkt 16 otrzymuje brzmienie:

„16) ochrony przeciwpowodziowej, przeciwpożarowej zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska, w tym wyposażenia i utrzymania powiatowego magazynu materiałów służących ochronie ludności;”.

2) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Zadania powiatu nie mogą naruszać zakresu działania gmin, z wyjątkiem sytuacji określonych w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia ... o ochronie ludności (Dz. U. Nr ..., poz. ...).”

Art. 37.

W ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym w art. 5 wprowadza się następujące zmiany:

1) w ust. 2 w pkt 3 po lit. l kropkę zastępuje się przecinkiem oraz dodaje się lit. l i m w brzmieniu:

„l) sposób podniesienia gotowości podmiotów ochrony ludności ,

m) sposób przekształcenia odpowiednich podmiotów ochrony ludności w organizacje obrony cywilne.”

2) dodaje się ust. 6 w brzmieniu:

„6. Załączniki funkcjonalne, o których mowa w ust. 2 pkt 3 lit l i m, sporządza się w wojewódzkich, powiatowych i gminnych planach zarządzania kryzysowego.”

Art. 38.

W ustawie o z dnia 18 kwietnia 2002 r. stanie klęski żywiołowej (Dz. U. Nr 62, poz. 558 z późn. zm.)¹¹⁾ wprowadza się następujące zmiany:

1) W art. 9 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

⁹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218 oraz z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz. 1458.

¹⁰⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 200, poz. 1688, Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 167, poz. 1759, z 2007 r. Nr 173, poz. 1218 oraz z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz. 1458.

¹¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 62, poz. 558, Nr 74, poz. 676, z 2006 r. Nr 50, poz. 360, Nr 191, poz. 1410, z 2007 r. Nr 89, poz. 590 oraz z 2009 r. Nr 11, poz. 59.

„2a. W czasie stanu klęski żywiołowej wójt (burmistrz, prezydent miasta) może podnieść gotowość jednostek ochrony ludności, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia ... o ochronie ludności (Dz. U. Nr ..., poz. ...), podlegających im lub organom bądź kierownikom, o których mowa w ust. 2.”;

2) W art. 10 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. W czasie stanu klęski żywiołowej starosta może podnieść gotowość jednostek ochrony ludności, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia ... o ochronie ludności (Dz. U. Nr ..., poz. ...), podlegających im lub organom bądź kierownikom, o których mowa w ust. 2.”;

3) W art. 11 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. W czasie stanu klęski żywiołowej wojewoda może podnieść gotowość jednostek ochrony ludności, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia ... o ochronie ludności (Dz. U. Nr ..., poz. ...), podlegających im lub organom, o których mowa w ust. 2.”;

4) po art. 13 dodaje się art. 13a i 13b w brzmieniu:

„Art. 13a. Na wniosek wojewody bądź ministra o którym mowa w art. 8 ust. 4, minister lub kierownik urzędu centralnego podnosi gotowość wszystkich bądź niektórych podległych mu lub przez niego nadzorowanych podmiotów ochrony ludności, o których mowa w art. 4 ustawy o ochronie ludności i przekazuje je do dyspozycji organu kierującego działaniami, o których mowa w art. 8.

Art. 13b. Organ kierujący działaniami, o którym mowa w art. 8, przekazane mu do dyspozycji podmioty ochrony ludności może przekazać pod kierownictwo organu właściwego do zwalczania zagrożenia będącego podstawą wprowadzenia stanu klęski żywiołowej.”

5) Art. 20 otrzymuje brzmienie:

„Art. 20. Ograniczenia wolności i praw człowieka i obywatela w stanie klęski żywiołowej stosuje się do osób fizycznych zamieszkałych lub czasowo przebywających na obszarze, na którym został wprowadzony stan klęski żywiołowej, oraz odpowiednio do osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, mających siedzibę lub prowadzących działalność na obszarze, na którym został wprowadzony stan klęski żywiołowej i podmiotów ochrony ludności, w których został podniesiony stan gotowości, z zastrzeżeniem art. 24 i art. 25.”

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 39.

W terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, plany reagowania kryzysowego, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym uzupełnione zostaną w zakresie określonym w art. 37 niniejszej ustawy.

Art. 40.

1. Dotychczasowe zasoby szefa obrony cywilnej gminy stają się zasobami samorządu gminnego.
2. Dotychczasowe zasoby szefa obrony cywilnej powiatu stają się zasobami samorządu powiatowego.
3. Dotychczasowe zasoby szefa obrony cywilnej województwa stają się zasobami wojewody.
4. Dotychczasowe zasoby Szefa Obrony Cywilnej Kraju stają się zasobami Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 41.

1. Traci moc dekret z dnia 23 kwietnia 1953 r. o świadczeniach w celu zwalczania klęsk żywiołowych (Dz. U. Nr 23, poz. 93, z późn. zm.)¹²⁾.
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 czerwca 1999 r. w sprawie zasad oraz trybu ustalania i wypłaty odszkodowań za szkody poniesione w związku z akcjami zwalczania klęsk żywiołowych (Dz. U. Nr 55, poz. 573) utrzymuje swą moc do chwili wejścia w życie rozporządzenia wydanego na podstawie art. 25 ust. 5 niniejszej ustawy.

Art. 42.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin (Dz. U. Nr 96, poz. 850) traci swą moc 12 miesięcy od wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 43.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 października 2006 r. w sprawie systemów wykrywania skażeń i właściwości organów w tych sprawach (Dz. U. Nr 191, poz. 1415) zachowuje swą moc do czasu wydania rozporządzenia na podstawie art. 15 ust 5 niniejszej ustawy.

Art. 44.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2011 r.

¹²⁾ Zmiany wymienionego dekretu zostały ogłoszone w Dz. U. z 1959 r. Nr 27, poz. 167, z 1970 r. Nr 16, poz. 138, z 1983 r. Nr 44, poz. 200, z 1996 r. Nr 106, poz. 496, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 oraz z 2007 r. Nr 89, poz. 590.

UZASADNIENIE

Projekt ustawy o ochronie ludności jest ważnym krokiem w kierunku zapewnienia bezpieczeństwa w obliczu współczesnych zagrożeń, zarówno w warunkach pokojowych, jak i w przypadku działań wojennych. System bezpieczeństwa państwa powinien zapewniać sprawne przeciwdziałanie skutkom zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu bez względu na ich źródło. W sytuacji zagrożenia działaniami wojennymi lub katastrofą naturalną czy spowodowaną przez człowieka konieczne jest podjęcie tych samych przedsięwzięć, m.in.: ewakuacji ludności, udzielenia pomocy medycznej, zapewnienia poszkodowanej ludności podstawowych warunków przetrwania oraz zabezpieczenia mienia. W polskim porządku prawnym szereg aktów prawnych określa zadania ochrony ludności, jednak przepisy są rozproszone i nie gwarantują pełnej sprawności ani skutecznego wykorzystania wszystkich istniejących zasobów. Ponadto niejasne pozostają relacje pomiędzy zadaniami ochrony ludności, a obrony cywilnej.

Należy też zwrócić uwagę, że dotychczasowe uregulowania kładą nacisk na reagowanie (ustawy branżowe służb inspekcji i straży) ewentualnie rozciągnięte na fazy przeciwdziałania i odbudowy (ustawa o zarządzaniu kryzysowym). Wszystkie te rozwiązania cechuje silna centralizacja z dominującą rolą administracji rządowej. Projektowana ustawa przesuwa punkt ciężkości w dziedzinie długofalowego kształtowania środowiska bezpieczeństwa, tak pojedynczych osób jak i społeczności lokalnych, na działania decentralizowane i dekoncentrowane, gdzie dominującą rolę pełnią samorządy terytorialne.

Ponadto celem niniejszego projektu jest wdrożenie niezbędnych rozwiązań systemowych, ułatwiających koordynację, przygotowanie i wykonywanie działań w zakresie ochrony ludności oraz umożliwiających pełne wykorzystanie potencjalnych możliwości i istniejących zasobów. Z oceny faktycznego stanu przygotowania państwa do zapewnienia obywatelom bezpieczeństwa wynika potrzeba stworzenia jednolitych przepisów prawnych, w jasny sposób określających kompetencje władz, obowiązki obywateli oraz sposoby zwiększania świadomości społeczeństwa w zakresie ochrony ludności. Istnieje potrzeba czytelnego określenia zadań ochrony ludności w kontekście obowiązujących ustaw: o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416 z późn. zm.), o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1548, z późn. zm.), o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z dnia 25 września 2002 r.), o samorządzie gminy, o samorządzie powiatowym, o zarządzaniu

kryzysowym

(Dz. U. z dnia 21 maja 2007 r.) oraz o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. Nr 62, poz. 558 z późn. zm.). Ponadto projekt ustawy zawiera przepisy regulujące funkcjonowanie obrony cywilnej w warunkach wojennych. Projekt ustawy ma na celu stworzenie odpowiednich ram dla zapewnienia warunków niezbędnych dla ochrony życia i zdrowia ludzi oraz podstawowych warunków przetrwania, współpracy i współdziałania systemów, organów, służb i innych podmiotów wykonujących zadania ochrony ludności, usprawnienie koordynowania przyjmowania i udzielania pomocy humanitarnej oraz zapewnienie odpowiednich zasobów. Projekt ustawy kładzie duży nacisk na kształtowanie świadomości społeczeństwa oraz promowanie odpowiednich zachowań w obliczu zagrożenia w celu zwiększenia bezpieczeństwa obywateli oraz zmniejszenia bezpośrednich skutków zagrożeń.

W odniesieniu do istniejącego porządku prawnego projekt ustawy o ochronie ludności wprowadza jasny zakres zadań ochrony ludności, precyzuje kompetencje organów administracji publicznej, samorządu terytorialnego, służb i innych podmiotów, wprowadza nowe propozycje w odniesieniu do obrony cywilnej, reguluje w uporządkowany sposób zasady informowania, ostrzegania i alarmowania oraz prawa i powinności obywateli, jak również wprowadza nowe propozycje w zakresie edukacji i tworzenia programów ochrony ludności. Proponowane w projekcie ustawy zapisy nie tworzą żadnych nowych struktur, lecz wskazują już funkcjonujące struktury i organizacje. Należy zauważyć, że część zadań wymienionych w projekcie jest już realizowana na bazie innych ustaw. Ich powtórzenie w w zakresie przedmiotowym projektowanej regulacji nie ma na celu dublowania istniejących rozwiązań prawnych, lecz jest zabiegiem ułatwiającym zidentyfikowanie podmiotów ochrony ludności. Podmioty te podlegać będą szczególnym zasadom funkcjonowania po wprowadzeniu stanu klęski żywiołowej, a w przypadku ogłoszenia mobilizacji zostaną przekształcone w Obronę Cywilną czasu wojny.

Projekt ustawy zawiera definicje ochrony ludności, programów ochrony ludności, zasobów, sytuacji zagrożenia oraz pomocy humanitarnej, wprowadzone w celu uporządkowania istniejącego stanu prawnego i faktycznego. W celu usprawnienia działania w przypadku zagrożenia oraz zwiększenia skuteczności działań przygotowawczych, projekt ustawy precyzuje kompetencje wszystkich podmiotów realizujących zadania ochrony ludności oraz definiuje konkretne zadania ochrony ludności w obliczu możliwości zaistnienia sytuacji zagrożenia oraz po jej wystąpieniu.

Projekt ustawy wskazuje organy administracji publicznej właściwe w zakresie ochrony ludności, wprowadzając określony podział zadań, zależności i możliwości

współpracy na rzecz usprawnienia realizacji zadań ochrony ludności. Projekt ustawy precyzuje obowiązki wójta, rady gminy, starosty, rady powiatu, samorządu województwa, wojewody oraz ministra właściwego do spraw wewnętrznych w sposób zapewniający efektywne działanie na każdym szczeblu i umożliwiającą współpracę. Proponowana regulacja nie wychodzi poza obszar dotychczas zdefiniowany jako zadania własne poszczególnych samorządów, lecz stwarza formalne ramy ich realizacji. Przyjęto, że podstawowym dokumentem planistycznym samorządu będzie wieloletni plan ochrony ludności, który to plan będzie weryfikowany jedynie poprzez publikowane okresowo raporty o stanie bezpieczeństwa. Tym samym administracja rządowa nie będzie miała wpływu na kształt planów, ani na wielkość wydatków na cele związane z bezpieczeństwem. Ostatecznym beneficjentem tych działań są wszakże mieszkańcy stanowiący poszczególne wspólnoty samorządowe i to oni, w drodze wyborów, powinni oceniać czy działania podejmowane na rzecz poprawy bezpieczeństwa są wystarczające czy nie. Stąd obowiązek podawania do publicznej wiadomości wspomnianych wcześniej raportów.

Podstawową trudnością w kompleksowej realizacji przez samorządy działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa jest ich źle pojmowana niezależność doprowadzająca do paradoksalnych sytuacji, gdy samorząd powiatowy nawet chcąc udzielić pomocy swoim mieszkańcom, nie może tego uczynić jeśli zadanie z tym związane jest zadaniem własnym samorządu gminnego. Ograniczenia tego nie przełamuje nawet fakt wyczerpania możliwości działania samorządu gminnego w sytuacji szczególnie dotkliwych zagrożeń i ich skutków. Aby przełamać tę patową sytuację, proponowana regulacja przewiduje obowiązek wspólnej realizacji zadań z zakresu ochrony ludności, w oparciu o zawarte porozumienia (zakres tych porozumień pozostawia się do decyzji samorządów). W konsekwencji konieczną jest zmiana ustawy o samorządzie powiatowym, gdzie istnieje zakaz realizacji przez powiat zadań będących zadaniami własnymi gminy.

W projekcie ustawy zawarto szczegółowe przepisy dotyczące zasad informowania, ostrzegania i alarmowania, które regulują obowiązki wszystkich podmiotów zaangażowanych w powyższe działania w celu usprawnienia ich realizacji oraz zapewnienia szybkiego przepływu kluczowych dla bezpieczeństwa informacji w sytuacji zagrożenia. Ponadto przepisy wskazują właściwe zachowania obywateli, wypełniając jeden z podstawowych celów projektu ustawy, jakim jest zwiększenie świadomości społeczeństwa.

W projekcie ustawy zaproponowano zwiększenie poziomu bezpieczeństwa obywateli poprzez opracowywanie i wdrażanie przez poszczególne samorządy wieloletnich programów ochrony ludności. Programy mają na celu usystematyzowanie wiedzy na temat potrzeb,

priorytetów, zadań i skutecznych sposobów ich realizacji. Projekt ustawy przewiduje, że programy tworzy się na szczeblu samorządu terytorialnego gminy, powiatu i województwa, jednocześnie dopuszczając nie tylko możliwość współpracy w tym zakresie na różnych szczeblach w celu wykorzystania potencjału wspólnych przedsięwzięć, ale wręcz tworzenia programów wspólnych.

W ramach zwiększania świadomości społeczeństwa projekt ustawy przewiduje promocję edukacji i szkoleń w zakresie zasad bezpiecznego zachowania się w sytuacjach codziennych i w sytuacjach zagrożeń, wiedzy o zagrożeniach, sposobów zapobiegania zagrożeniom, zasad zachowania się w przypadku ich powstania oraz zasad udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym. Z drugiej strony informowanie ludności o możliwości wystąpienia zagrożeń staje się obowiązkiem odpowiednich organów administracji publicznej.

Projekt ustawy precyzuje obowiązki odpowiednich podmiotów w dziedzinie zapewnienia schronienia dla ludności i zabezpieczenia mienia w sytuacji zagrożenia, w szczególności wskazując na niezbędne przedsięwzięcia w ramach odpowiedniego wykorzystania i adaptowania budowli oraz pozyskania środków transportu potrzebnych do ewakuacji. Przyjęto przy tym zasadę, że to właśnie poszczególne samorządy w oparciu o analizę zagrożeń będą decydować o metodzie ochrony ludności przez skutkami możliwych skażeń, a zatem też o ilości i rodzaju budowli ochronnych. Zapis ten likwiduje lukę prawną polegającą na tym, że istnieje obowiązek planowania budowli ochronnych, ale nie ma organu, który by określał czy takie budowle i w jakiej ilości są niezbędne.

Na wypadek wystąpienia szczególnych okoliczności wymagających wprowadzenia jednego ze stanów nadzwyczajnych, projekt przewiduje szczególną rolę i sposób funkcjonowania podmiotów ochrony ludności. W przypadku wprowadzenia stanu klęski żywiołowej tym szczególnym trybem jest możliwość podwyższenia gotowości tychże jednostek. Pozwoli to na ich skierowanie do dyspozycji organów właściwych do kierowania działaniami lub eliminacji zagrożenia z powodu którego stan taki został wprowadzony. W przypadku ogłoszenia mobilizacji, po wprowadzeniu stanu wojennego i w czasie wojny, podmioty ochrony ludności będą przekształcane w organizacje obrony cywilnej. W tym celu projekt ustawy reguluje zasady przekształcania podmiotów ochrony ludności w organizacje obrony cywilnej oraz jej funkcjonowanie w warunkach wojennych. Tym samym projekt ustawy usuwa niejasności w dotychczasowym działaniu obrony cywilnej i zapewnia przystosowanie jej zadań do współczesnych zagrożeń.

Jednocześnie po raz pierwszy w polskim ustawodawstwie pojawia się prawna ochrona znaku i nazwy „Obrona Cywilna”. Obowiązek ochrony wynikający z prawa

międzynarodowego do tej pory nie był realizowany. Art. 66 ust. 8 I Protokołu dodatkowego z 1977 r. do konwencji genewskich o ochronie ofiar wojny z 1949 roku nakłada na państwa strony protokołu obowiązek „poczynienia niezbędnych kroków w celu ustanowienia kontroli używania międzynarodowego znaku rozpoznawczego obrony cywilnej oraz w celu zapobieżenia jego nadużywania i karania za nadużywanie”. Projektowana ustawa, w celu wykonania tego zobowiązania, wprowadza ochronę znaku obrony cywilnej na wzór ochrony ustanowionej w ustawie z dnia 16 listopada 1964 r. o Polskim Czerwonym Krzyżu (Dz. U. Nr 41, poz. 276) dla znaku czerwonego krzyża. Wydaje się, że w związku z powyższym konieczna będzie zmiana wzoru oznakowania pojazdów specjalnych i pojazdów używanych do celów specjalnych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, ustanowionego na podstawie rozporządzenia Ministrów Obrony Narodowej oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 czerwca 2005 r. w sprawie warunków technicznych pojazdów specjalnych i pojazdów używanych do celów specjalnych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 116, poz. 974). Znak wprowadzony na podstawie tego rozporządzenia jest zbyt podobny do znaku obrony cywilnej i w czasie trwania konfliktu zbrojnego może zostać pomyłony. Zważywszy na fakt, że jest umieszczany na pojazdach opancerzonych i czołgach Polskich Sił Zbrojnych, może to spowodować osłabienie ochrony personelu i materiałów organizacji obrony cywilnej.

Projekt ustawy reguluje również kwestie odszkodowań przysługujących z tytułu szkody poniesionej w związku z wykonywaniem zadań ochrony ludności lub udziałem w ich wykonywaniu. Regulacja ta powinna przyczynić się do pro obywatelskich zachowań osób, które będą miały świadomość, że podejmując działania na rzecz ratowania życia, zdrowia i mienia mają zapewnioną pomoc ze strony państwa na wypadek poniesienia strat z tego tytułu.

W celu umożliwienia sprawnej realizacji zadań ochrony ludności przez wszystkie zaangażowane podmioty, projekt ustawy zawiera szczegółowe przepisy dotyczące finansowania ochrony ludności, zwłaszcza w zakresie utrzymania gotowości i sprawności systemu ostrzegania i alarmowania ludności, utrzymania i odtwarzania zasobów ochrony ludności, wspierania działalności organizacji pozarządowych i humanitarnych, szkolenia podmiotów ochrony ludności, przygotowań organizacyjnych struktur urzędów administracji publicznej oraz przygotowania obrony cywilnej.

Zaproponowane w projekcie ustawy zmiany w przepisach obowiązujących mają na celu przede wszystkim usunięcie niejasności w dotychczasowym porządku prawnym oraz ujednolicenie prawodawstwa w zakresie ochrony ludności. Proponowane zmiany zmierzają do właściwego umiejscowienia zadań ochrony ludności i obrony cywilnej w istniejącym systemie obronności państwa i w najnowszych rozwiązaniach prawnych dotyczących

zarządzania kryzysowego i powszechnego obowiązku obrony. Ponadto projektowane zmiany mają na celu wprowadzenie czytelnego podziału kompetencji organów samorządu terytorialnego i umożliwienie wykonywania zadań ochrony ludności. Wszystkie zmiany prowadzą do harmonizacji obowiązującego prawa oraz dostosowania przepisów do współczesnych zagrożeń i usprawnienia reagowania.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Zagadnienia ochrony ludności w wymiarze krajowym pozostają wyłączną kompetencją państw członkowskich Unii Europejskiej i nie są regulowane na szczeblu Wspólnoty. Regulacje zawarte w projekcie ustawy nie są objęte prawem Unii Europejskiej i nie podlega on obowiązkowi notyfikacji w trybie określonym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597)

ZAŁOŻENIA

PROJEKTU USTAWY O OCHRONIE LUDNOŚCI

1. Potrzeba i cel uchwalenia projektowanej ustawy.

1.1. Cel ustawy.

1.2. Aktualny stan prawny w dziedzinie, której dotyczy projektowana ustawa.

1.3. Ocena realizacji zadań ochrony ludności w oparciu o obecne rozwiązania prawne.

1.4. Podmioty, na które będzie oddziaływać ustawa.

2. Propozycje rozstrzygnięć.

2.2. Przepisy ogólne.

2.2.1. Zakres podmiotowy i przedmiotowy ustawy.

2.2.2. Definicje.

2.3. Przepisy szczególne.

2.3.1. Podmioty realizujące zadania ochrony ludności.

2.3.2. Zadania ochrony ludności.

2.3.3. Organy administracji publicznej właściwe w zakresie ochrony ludności.

2.3.4. Zadania organów administracji publicznej w zakresie ochrony ludności.

2.3.5. Funkcjonowanie systemu powiadamiania ratunkowego.

2.3.6. Zasady informowania, ostrzegania i alarmowania.

2.3.7. Programy ochrony ludności.

2.3.8. Edukacja i szkolenia w zakresie ochrony ludności.

2.3.9. Zapewnienie schronienia dla ludności i zabezpieczenie mienia w sytuacji zagrożenia.

2.4. Funkcjonowanie obrony cywilnej.

2.4.1. Odszkodowania.

2.4.2. Finansowanie ochrony ludności.

2.5. Przepisy wykonawcze.

2.6. Przepisy karne.

2.7. Przepisy dostosowujące i końcowe oraz przewidywany termin wejścia w życie projektowanej ustawy.

3.1. Wpływ projektowanej ustawy na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego, rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, z uwzględnieniem funkcjonowania przedsiębiorstw, a także sytuację i rozwój regionalny.

3.2. Konsultacje społeczne.



ZAŁOŻENIA
PROJEKTU USTAWY O OCHRONIE LUDNOŚCI

1. Potrzeba i cel uchwalenia projektowanej ustawy.

1.1. Cel ustawy.

Projekt ustawy jest istotnym wypełnieniem luki w istniejących przepisach w zakresie szeroko rozumianej ochrony ludności. Pojęcie ochrony ludności nie jest właściwie zdefiniowane w obowiązujących przepisach, natomiast zadania realizowane w ramach ochrony ludności w rozumieniu niniejszego projektu są realizowane na podstawie szeregu aktów prawnych i przez różne podmioty. W celu uporządkowania stanu prawnego w obszarze ochrony ludności konieczne jest więc ujęcie w jednym akcie prawnym wszystkich zasadniczych przedsięwzięć realizowanych w tym obszarze, tak aby zapewnić podmiotom zobowiązanym do ich wykonania czytelne ramy działalności oraz instrumenty jej realizacji.

Celem projektu ustawy jest zapewnienie bezpieczeństwa w warunkach pokoju oraz w przypadku działań wojennych, ponieważ w obydwu przypadkach konieczne jest podjęcie przez państwo takich samych przedsięwzięć, np. ewakuacji ludności, pomocy medycznej i psychologicznej, zapewnienia poszkodowanej ludności podstawowych warunków przetrwania i zabezpieczenia mienia. Konieczne jest również uporządkowanie relacji pomiędzy przedsięwzięciami ochrony ludności i obrony cywilnej.

Należy podkreślić, że nową jakość stanowi próba decentralizacji uprawnień w zakresie ochrony ludności na rzecz samorządu terytorialnego obejmująca fazę planowania, zapobiegania, reagowania i odbudowy z wykorzystaniem potencjalnych możliwości i istniejących zasobów. Projektowana regulacja opiera się na zasadzie pomocniczości państwa z centralną zasadą maksymalnej dekoncentracji i decentralizacji oraz koordynacji i wsparcia organów wyższego szczebla podziału administracyjnego w przypadku, gdy dane zadanie nie może być adekwatnie zrealizowane przez organy administracji danego poziomu.

Celem ustawy jest określenie zadań ochrony ludności wynikających z obowiązujących ustaw: o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (*Dz.U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416, z późn. zm.*), o działach administracji rządowej (*Dz.U. z 2007 r. Nr 65, poz. 437, z późn. zm.*), o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (*Dz.U. z 2002 r. Nr 156, poz. 1301, z późn. zm.*), o samorządzie gminnym (*Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.*), o samorządzie powiatowym (*Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.*), o zarządzaniu kryzysowym (*Dz.U. z 2007 r. Nr 89, poz. 590, z późn. zm.*) oraz o stanie klęski żywiołowej (*Dz.U. z 2002 r. Nr 62, poz. 558, z późn. zm.*).

Ponadto projekt ustawy będzie zawierał przepisy regulujące funkcjonowanie obrony cywilnej w warunkach wojennych. Projekt ustawy ma na celu stworzenie odpowiednich ram dla zapewnienia warunków niezbędnych dla ochrony życia i zdrowia ludzi oraz podstawowych warunków przetrwania, współpracy i współdziałania systemów, organów, służb i innych podmiotów wykonujących zadania ochrony ludności, usprawnienie koordynowania przyjmowania i udzielania pomocy humanitarnej oraz zapewnienie odpowiednich zasobów. Projekt ustawy kładzie duży nacisk na kształtowanie świadomości społeczeństwa oraz promowanie odpowiednich zachowań w obliczu zagrożenia, w celu zwiększenia bezpieczeństwa obywateli oraz zmniejszenia bezpośrednich skutków zagrożeń.

W odniesieniu do istniejącego porządku prawnego, projekt ustawy o ochronie ludności wprowadzi jasny zakres zadań ochrony ludności, doprecyzuje kompetencje organów administracji publicznej, służb i innych podmiotów, wprowadzi nowe propozycje w odniesieniu do obrony cywilnej, ureguluje w uporządkowany sposób zasady informowania, ostrzegania i alarmowania oraz prawa i powinności obywateli, jak również wprowadzi nowe propozycje w zakresie edukacji i tworzenia programów ochrony ludności. Zaproponowane w projekcie ustawy rozwiązania nie stworzą żadnych nowych struktur, lecz wskażą już

funkcjonujące struktury i organizacje. Należy zauważyć, że część zadań, które zostaną wymienione w projekcie jest już realizowana na podstawie innych ustaw. Ich powtórzenie w zakresie przedmiotowym projektowanej regulacji nie ma na celu dublowania istniejących rozwiązań prawnych, lecz jest zabiegiem ułatwiającym zidentyfikowanie podmiotów ochrony ludności. Podmioty te podlegać będą szczególnym zasadom funkcjonowania po wprowadzeniu stanu klęski żywiołowej, a w przypadku ogłoszenia mobilizacji zostaną przekształcone w Obronę Cywilną czasu wojny.

Projekt ustawy będzie zawierał definicje ochrony ludności, programów ochrony ludności, zasobów, sytuacji zagrożenia oraz pomocy humanitarnej, wprowadzone w celu uporządkowania istniejącego stanu prawnego i faktycznego. W celu usprawnienia działania w przypadku zagrożenia oraz zwiększenia skuteczności działań przygotowawczych, projekt ustawy precyzuje kompetencje wszystkich podmiotów realizujących zadania ochrony ludności oraz definiuje konkretne zadania ochrony ludności w obliczu możliwości zaistnienia sytuacji zagrożenia oraz po jej wystąpieniu.

Projekt ustawy wskaże organy administracji publicznej właściwe w zakresie ochrony ludności, wprowadzając określony podział zadań, zależności i możliwości współpracy na rzecz usprawnienia realizacji zadań ochrony ludności. Projekt ustawy doprecyzuje obowiązki wójta, rady gminy, starosty, rady powiatu, samorządu województwa, wojewody oraz ministra właściwego do spraw wewnętrznych, w sposób zapewniający efektywne działanie na każdym szczeblu i umożliwiającą współpracę. Proponowana regulacja nie wychodzi poza obszar dotychczas zdefiniowany jako zadania własne poszczególnych samorządów, lecz stwarza formalne ramy ich realizacji. Przyjęto, że podstawowym dokumentem planistycznym samorządu terytorialnego będzie wieloletni plan ochrony ludności, który będzie weryfikowany jedynie poprzez publikowane okresowo raporty o stanie bezpieczeństwa. Tym samym administracja rządowa nie będzie miała wpływu na kształt planów, ani na wielkość wydatków na cele związane z bezpieczeństwem. Ostatecznym beneficjentem tych działań będą mieszkańcy stanowiący poszczególne wspólnoty samorządowe i to oni, w drodze wyborów, powinni oceniać czy działania podejmowane na rzecz poprawy bezpieczeństwa są wystarczające czy też nie. Z powyższego wynika obowiązek podawania do publicznej wiadomości wspomnianych wcześniej raportów.

Podstawową trudnością w kompleksowej realizacji, przez jednostki samorządu terytorialnego, działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa, jest ich błędnie pojmowana niezależność doprowadzająca np. do sytuacji, gdy samorząd powiatowy nie może udzielić wsparcia swoim mieszkańcom, jeśli zadanie z tym związane jest zadaniem własnym samorządu gminnego. Ograniczenia tego nie przełamuje nawet fakt wyczerpania możliwości działania samorządu gminnego, w sytuacji szczególnie dotkliwych zagrożeń i ich skutków. W celu rozwiązania tego problemu, proponowana regulacja przewiduje obowiązek wspólnej realizacji zadań z zakresu ochrony ludności, w oparciu o zawarte porozumienia (zakres tych porozumień pozostawia się do decyzji samorządu terytorialnego). W konsekwencji konieczne jest usunięcie z ustawy o samorządzie powiatowym przepisu, zakazującego realizacji przez powiat zadań będących zadaniami własnymi gminy.

W projekcie ustawy zostaną zawarte szczegółowe przepisy dotyczące zasad informowania, ostrzegania i alarmowania, które regulują obowiązki wszystkich podmiotów zaangażowanych w powyższe działania, w celu usprawnienia ich realizacji oraz zapewnienia szybkiego przepływu kluczowych dla bezpieczeństwa informacji w sytuacji zagrożenia. Ponadto, przepisy wskazują właściwe zachowania obywateli, wypełniając jeden z podstawowych celów projektu ustawy, jakim jest zwiększenie świadomości społeczeństwa.

W projekcie ustawy zaproponowano zwiększenie poziomu bezpieczeństwa obywateli, poprzez opracowywanie i wdrażanie przez poszczególne samorządy wieloletnich programów ochrony ludności. Programy mają na celu usystematyzowanie wiedzy na temat potrzeb,

priorytetów, zadań i skutecznych sposobów ich realizacji. Projekt ustawy przewiduje, że programy tworzy się na szczeblu samorządu terytorialnego gminy, powiatu i województwa, jednocześnie dopuszczając nie tylko możliwość współpracy w tym zakresie na różnych szczeblach, w celu wykorzystania potencjału wspólnych przedsięwzięć, ale wręcz tworzenia programów wspólnych.

W ramach zwiększania świadomości społeczeństwa, projekt ustawy przewiduje promocję edukacji i szkoleń w zakresie zasad bezpiecznego zachowania się w sytuacjach codziennych i w sytuacjach zagrożeń, wiedzy o zagrożeniach, sposobów zapobiegania zagrożeniom, zasad zachowania się w przypadku ich powstania oraz zasad udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym. Z drugiej strony informowanie ludności o możliwości wystąpienia zagrożeń staje się obowiązkiem odpowiednich organów administracji publicznej.

Projekt ustawy doprecyzuje obowiązki odpowiednich podmiotów w dziedzinie zapewnienia schronienia dla ludności i zabezpieczenia mienia w sytuacji zagrożenia, w szczególności wskazując na niezbędne przedsięwzięcia w ramach odpowiedniego wykorzystania i adaptowania budowli oraz pozyskania środków transportu potrzebnych do ewakuacji. Przyjęto przy tym zasadę, że to właśnie poszczególne samorządy, w oparciu o analizę zagrożeń, będą decydować o metodzie ochrony ludności przed skutkami możliwych skażeń, a zatem też o ilości i rodzaju budowli ochronnych. Regulacja ta zlikwiduje lukę prawną polegającą na tym, że istnieje obowiązek planowania budowli ochronnych, ale nie ma organu, który określałby czy takie budowle i w jakiej ilości są niezbędne.

Na wypadek wystąpienia szczególnych okoliczności, wymagających wprowadzenia jednego ze stanów nadzwyczajnych, projekt przewiduje szczególną rolę i sposób funkcjonowania podmiotów ochrony ludności. W przypadku wprowadzenia stanu klęski żywiołowej, tym szczególnym trybem, jest możliwość podwyższenia gotowości tychże jednostek. Pozwoli to na ich skierowanie do dyspozycji organów właściwych do kierowania działaniami lub eliminacji zagrożenia, z powodu którego taki stan został wprowadzony. W przypadku ogłoszenia mobilizacji, po wprowadzeniu stanu wojennego i w czasie wojny, podmioty ochrony ludności będą przekształcane w organizacje obrony cywilnej. W tym celu projekt ustawy ureguluje zasady przekształcania podmiotów ochrony ludności w organizacje obrony cywilnej oraz jej funkcjonowanie w warunkach wojennych. Tym samym, projekt ustawy usunie niejasności w dotychczasowym działaniu obrony cywilnej i zapewni przystosowanie jej zadań do współczesnych zagrożeń.

Jednocześnie po raz pierwszy w polskim ustawodawstwie pojawi się prawna ochrona znaku i nazwy „Obrona Cywilna”. Obowiązek ochrony wynikający z prawa międzynarodowego do tej pory nie był realizowany. Art. 66 ust. 8 I Protokołu dodatkowego z 1977 r. do konwencji genewskich o ochronie ofiar wojny z 1949 roku nakłada na państwa strony protokołu obowiązek „poczynienia niezbędnych kroków w celu ustanowienia kontroli używania międzynarodowego znaku rozpoznawczego obrony cywilnej oraz w celu zapobieżenia jego nadużywania i karania za nadużywanie”. Projektowana ustawa, w celu wykonania tego zobowiązania, wprowadzi ochronę znaku obrony cywilnej na wzór ochrony ustanowionej w ustawie z dnia 16 listopada 1964 r. o Polskim Czerwonym Krzyżu (*Dz.U. Nr 41, poz. 276*) dla znaku czerwonego krzyża. Biorąc po uwagę powyższe, konieczna będzie zmiana wzoru oznakowania pojazdów specjalnych i pojazdów używanych do celów specjalnych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, ustanowionego na podstawie rozporządzenia Ministrów Obrony Narodowej oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 czerwca 2005 r. w sprawie warunków technicznych pojazdów specjalnych i pojazdów używanych do celów specjalnych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (*Dz.U. Nr 116, poz. 974*). Znak wprowadzony na podstawie tego rozporządzenia jest zbyt podobny do znaku obrony cywilnej i w czasie trwania konfliktu zbrojnego może zostać pomyłony. Zważywszy na fakt, że jest

umieszczany na pojazdach opancerzonych i czołgach Polskich Sił Zbrojnych, może to spowodować osłabienie ochrony personelu i materiałów organizacji obrony cywilnej.

Projekt ustawy ureguluje również kwestie odszkodowań przysługujących z tytułu szkody poniesionej w związku z wykonywaniem zadań ochrony ludności lub udziałem w ich wykonywaniu. Regulacja ta powinna przyczynić się do pro-obywatelskich zachowań osób, które będą miały świadomość, że podejmując działania na rzecz ratowania życia, zdrowia i mienia mają zapewnioną pomoc ze strony państwa na wypadek poniesienia strat z tego tytułu.

W celu umożliwienia sprawnej realizacji zadań ochrony ludności przez wszystkie zaangażowane podmioty, projekt ustawy zawiera szczegółowe przepisy dotyczące finansowania ochrony ludności, zwłaszcza w zakresie utrzymania gotowości i sprawności systemu ostrzegania i alarmowania ludności, utrzymania i odtwarzania zasobów ochrony ludności, wspierania działalności organizacji pozarządowych i humanitarnych, szkolenia podmiotów ochrony ludności, przygotowań organizacyjnych struktur urzędów administracji publicznej oraz przygotowania obrony cywilnej.

Zaproponowane w projekcie ustawy zmiany w przepisach obowiązujących mają na celu, przede wszystkim, usunięcie niejasności w dotychczasowym porządku prawnym oraz ujednolicenie prawodawstwa w zakresie ochrony ludności. Proponowane zmiany zmierzają do właściwego umiejscowienia zadań ochrony ludności i obrony cywilnej, w istniejącym systemie obronności państwa i w najnowszych rozwiązaniach prawnych, dotyczących zarządzania kryzysowego i powszechnego obowiązku obrony. Ponadto projektowane zmiany mają na celu wprowadzenie czytelnego podziału kompetencji organów samorządu terytorialnego i umożliwienie wykonywania zadań ochrony ludności. Wszystkie zmiany prowadzą do harmonizacji obowiązującego prawa oraz dostosowania przepisów do współczesnych zagrożeń i usprawnienia reagowania.

1.2. Aktualny stan prawny w dziedzinie, której dotyczy projektowana ustawa.

Zagadnienia ochrony ludności regulują, m.in., następujące przepisy:

- 1) ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (*Dz.U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416, z późn. zm.*);
- 2) ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (*Dz.U. Nr 89, poz. 590, z późn. zm.*);
- 3) ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (*Dz.U. z 2007 r. Nr 65, poz. 437, z późn. zm.*);
- 4) ustawa z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (*Dz.U. Nr 156, poz. 1301, z późn. zm.*);
- 5) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminy (*Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.*);
- 6) ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (*Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.*);
- 7) ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (*Dz.U. Nr 62, poz. 558, z późn. zm.*).

Ponadto szczegółowo problematykę tę regulują, m.in., następujące rozporządzenia:

- 1) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 września 1993 r. w sprawie powszechnej samoobrony ludności (*Dz.U. Nr 91, poz. 421*);
- 2) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin (*Dz.U. Nr 96, poz. 850*);

- 3) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 października 2004 r. w sprawie świadczeń osobistych na rzecz obrony w czasie pokoju (*Dz.U. Nr 229, poz. 2307, z późn. zm.*);
- 4) rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 września 2002 r. w sprawie odbywania służby w obronie cywilnej (*Dz.U. Nr 169, poz. 1391, z późn. zm.*);
- 5) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 sierpnia 2004 r. w sprawie świadczeń rzeczowych na rzecz obrony w czasie pokoju (*Dz.U. Nr 181, poz. 1872, z późn. zm.*);
- 6) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 października 2006 r. w sprawie systemów wykrywania skażeń i właściwości organów w tych sprawach (*Dz.U. Nr 191, poz. 1415*).

Aktualnie, zadania ochrony ludności zawarte w ww. aktach prawnych realizuje szereg podmiotów sektora publicznego i niepublicznego, na podstawie prawa powszechnie obowiązującego oraz prawa wewnętrznego, stanowiącego rozwinięcie i uzupełnienie tych przepisów. Przepisy nie określają jednoznacznie zadań ochrony ludności, realizowanych w czasie pokoju, ograniczając się wyłącznie do zadań obejmujących działalność planistyczną, organizacyjną, szkoleniową i upowszechniającą wiedzę na temat problematyki obrony cywilnej.

1.3. Ocena realizacji zadań ochrony ludności w oparciu o obecne rozwiązania prawne.

Analiza przepisów prawa prowadzi do wyróżnienia następujących obszarów, wymagających zaakcentowania w proponowanej regulacji:

- 1) upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o systemach informowania, alarmowania i ostrzegania,
- 2) zwiększanie aktywności społecznej, m.in., poprzez wzmocnienie organizacji pozarządowych, humanitarnych, wolontariatu, pomocy społecznej w ich statutowej działalności.
- 3) organizowanego przygotowania działań w sferze ochrony ludności, pozwalających na stworzenie programów poprawy bezpieczeństwa.
- 4) umożliwianie zdobywania wiedzy i umiejętności, na temat zachowania się w sytuacjach zagrożenia życia, bądź zdrowia, a także w zakresie ich zapobiegania, w tym praw i obowiązków.

Zachodzi konieczność stworzenia jednolitych przepisów prawnych, w jasny sposób określających kompetencje władz, obowiązki obywateli oraz sposoby zwiększania świadomości społeczeństwa w zakresie ochrony ludności. Aktualne rozproszenie przepisów z zakresu ochrony ludności, m.in. w ww. aktach prawnych, stwarza konieczność ujęcia ich w jednym akcie prawnym, który stanowiłby podstawowy instrument prawny, który będą wykorzystywały wszystkie podmioty właściwe w zakresie ochrony ludności.

1.4. Podmioty, na które będzie oddziaływać ustawa.

Ustawa będzie miała wpływ na działalność wojewodów, starostów, wójtów (burmistrzów, prezydentów miast), organów samorządu województwa, ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz innych ministrów, którzy będą organami właściwymi w sprawach ochrony ludności i będą wykonywać zadania określone w ustawie.

Ustawa będzie także miała wpływ na inne podmioty realizujące zadania ochrony ludności, wykonujące na co dzień zadania związane z ochroną ludności, a także zadania wskazane w ustawie.

W sposób szczególny proponowana regulacja będzie oddziaływać na obywateli, poprzez stworzenie podstaw do budowania warunków systematycznej poprawy bezpieczeństwa.

2. Propozycje rozstrzygnięć.

2.2. Przepisy ogólne.

2.2.1. Zakres podmiotowy i przedmiotowy ustawy.

Projektowana ustawa ma na celu stworzenie odpowiednich ram, dla zapewnienia warunków niezbędnych dla ochrony życia i zdrowia ludzi oraz podstawowych warunków przetrwania, współpracy i współdziałania systemów, organów, służb i innych podmiotów wykonujących zadania ochrony ludności, usprawnienie koordynowania przyjmowania i udzielania pomocy humanitarnej oraz zapewnienie odpowiednich zasobów. Ponadto, w projekcie ustawy zostanie położony akcent na kształtowanie świadomości społeczeństwa oraz promowanie odpowiednich zachowań w obliczu zagrożenia, w celu zwiększenia bezpieczeństwa obywateli oraz zmniejszenia bezpośrednich skutków zagrożeń.

Według projektodawcy przez ochronę ludności będzie on rozumiał zespół działań, podejmowanych przez właściwe organy władzy publicznej, podmioty ratownicze i organizacje humanitarne, jak i pojedynczych obywateli, które zmierzają do zapewnienia bezpieczeństwa całemu społeczeństwu. Działania te powinny ograniczyć do minimum skutki zdarzeń zagrażających życiu i zdrowiu obywateli, ich mieniu i środowisku naturalnemu.

Proponowane przepisy nie ustanawiają nowych struktur, lecz wskazują aktualnie funkcjonujące struktury i organizacje, na których ma opierać się ochrona ludności. Powinny określać odpowiedzialność organów rządowych i samorządowych, a ponadto służb, inspekcji i straży oraz innych podmiotów, mających w zakresie swoich kompetencji zadania związane z ochroną ludności. Wszystkie te podmioty określone w założeniach do ustawy oraz w innych przepisach prawa, ustawa powinna określać jako podmioty ochrony ludności, a organy właściwe w sprawach ochrony ludności, jako organy ochrony ludności.

Ustawa powinna określać:

- 1) podstawowe definicje związane z ochroną ludności i obroną cywilną;
- 2) zasady organizacji i funkcjonowania ochrony ludności oraz zadania z nią związane;
- 3) organy właściwe w zakresie ochrony ludności oraz inne podmioty realizujące zadania z zakresu ochrony ludności;
- 4) prawa i obowiązki obywateli w zakresie ochrony ludności;
- 5) zasady informowania, ostrzegania i alarmowania przed zagrożeniami oraz edukacji społeczeństwa;
- 6) zasady przygotowywania programów ochrony ludności oraz zapewnienia schronienia i zabezpieczenia mienia w sytuacjach zagrożenia;
- 7) funkcjonowanie ochrony ludności w czasie wojny (obrona cywilna);
- 8) zasady finansowania zadań ochrony ludności.

2.2.2. Definicje.

- 1) program ochrony ludności – rozumie się przez to dokument określający priorytety w realizacji zadań ochrony ludności, sposoby realizacji tych zadań oraz niezbędne do tego zasoby;
- 2) zasoby – rozumie się przez to siły i środki, które mogą być wykorzystywane w celu realizacji zadań ochrony ludności, w tym ludzi, infrastrukturę, materiały i środki finansowe oraz bazy danych i systemy informacyjne;
- 3) sytuacja zagrożenia – rozumie się przez to zdarzenie, którego wystąpienie stwarza zagrożenie zdrowia i życia ludzi oraz mogące spowodować znaczne straty w ich mieniu, a także środowisku naturalnym;

- 4) pomoc humanitarna – rozumie się przez to działania z zakresu ochrony ludności, prowadzone przez organizacje pozarządowe, oraz pomoc przyjmowaną i udzielaną w ramach współpracy międzynarodowej w zakresie ochrony ludności.

2.3. Przepisy szczególne.

2.3.1. Podmioty realizujące zadania ochrony ludności.

Projektowana regulacja zakłada, że podmiotami realizującymi zadania ochrony ludności są:

- 1) organy administracji publicznej;
- 2) urzędy obsługujące organy administracji publicznej;
- 3) podmioty krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego;
- 4) ochotnicze straże pożarne i inne podmioty ratownicze, nie wchodzące w skład krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego;
- 5) zakłady opieki zdrowotnej będące dysponentami jednostek systemu – Państwowe Ratownictwo Medyczne;
- 6) pozostałe zakłady opieki zdrowotnej;
- 7) jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego;
- 8) podmioty zarządzające systemami monitorowania zagrożeń;
- 9) podmioty realizujące ostrzeganie i alarmowanie ludności;
- 10) organizacje społeczne, które, w ramach swoich zadań ustawowych lub statutowych, są obowiązane do realizacji wszystkich lub niektórych zadań ochrony ludności.

2.3.2. Zadania ochrony ludności.

Zgodnie z projektowaną ustawą, w ramach ochrony ludności będą wykonywane następujące zadania:

- 1) związane z możliwością wystąpienia sytuacji zagrożenia, polegające na:
 - a) prowadzeniu edukacji społeczeństwa z zakresu ochrony ludności w tym, kształtowanie świadomości zagrożeń i adekwatnych zachowań społecznych,
 - b) opracowywaniu i wdrażaniu wieloletnich programów ochrony ludności,
 - c) przygotowaniu warunków do ochrony ludności i zabezpieczenia mienia, w tym budowa i utrzymanie budowli ochronnych, oraz dostosowanie istniejących obiektów do pełnienia funkcji takiej budowli,
 - d) przygotowaniu i szkoleniu podmiotów ochrony ludności do współdziałania, w tym prowadzenie ćwiczeń,
 - e) przygotowaniu organizacyjnym i rzeczowym do reagowania,
 - f) tworzeniu rezerw zasobów służących ochronie ludności,
 - g) przygotowaniu warunków do ewakuacji ludności,
 - h) monitorowaniu zagrożeń i szacowaniu ryzyka ich wystąpienia,
 - i) planowaniu i przygotowaniu procesu podniesienia gotowości podmiotów ochrony ludności,
 - j) planowaniu i przygotowaniu procesu przekształcenia odpowiednich podmiotów ochrony ludności w organizacje obrony cywilnej;
- 2) związane z wystąpieniem sytuacji zagrożenia, polegające na:
 - a) informowaniu, ostrzeganiu i alarmowaniu ludności,
 - b) wymianie i analizowaniu informacji pochodzących z systemów monitorowania zagrożeń pomiędzy podmiotami ochrony ludności,
 - c) wskazywaniu i oznaczaniu stref niebezpiecznych,
 - d) zapewnieniu bezpieczeństwa i porządku publicznego.

- e) prowadzeniu działań ratowniczych,
- f) prowadzeniu ewakuacji ludności,
- g) zapewnieniu funkcjonowania służb użyteczności publicznej,
- h) zapewnieniu ochrony przed skutkami zagrożeń chemicznych, biologicznych i radiacyjnych oraz usuwaniu ich skutków,
- i) zapewnieniu osobom poszkodowanym lub ewakuowanym pomocy społecznej,
- j) stworzeniu warunków zaopatrzenia w żywność, wodę lub energię w przypadku zakłócenia funkcjonowania infrastruktury,
- k) zapewnieniu osobom poszkodowanym lub ewakuowanym opieki medycznej i psychologicznej,
- l) informowaniu rodzin o osobach poszkodowanych,
- m) stworzeniu warunków i możliwości identyfikacji osób poszkodowanych,
- n) doraźnym grzebaniu zmarłych,
- o) zapewnieniu koordynacji przyjmowania i udzielania pomocy humanitarnej dla ludności poszkodowanej lub ewakuowanej.

Wyżej wymienione zadania, mają być wykonywane przez podmioty ochrony ludności, stosownie do ich właściwości, w trybie i na zasadach przewidzianych w projektowanej ustawie, a także w ustawach właściwych dla tych podmiotów (kompetencyjnych).

2.3.3. Organy administracji publicznej właściwe w zakresie ochrony ludności.

Projektuje się, że organami administracji publicznej właściwymi w zakresie ochrony ludności będą:

- 1) wójt (burmistrz, prezydent miasta);
- 2) starosta;
- 3) wojewoda;
- 4) zarząd województwa;
- 5) ministrowie kierujący działami administracji rządowej oraz nadzorowane przez nich podmioty ochrony ludności;
- 6) minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Minister właściwy do spraw wewnętrznych będzie odpowiedzialny za realizację polityki państwa w zakresie ochrony ludności.

Organy, o których mowa w pkt 1 – 4, będą odpowiedzialne, w zakresie wskazanym w ustawie, za realizację zadań ochrony ludności, odpowiednio na obszarze województwa, powiatu i gminy. Organy samorządu terytorialnego będą realizować w zakresie swoich kompetencji, zadania ochrony ludności i współdziałać z organami właściwymi w sprawach ochrony ludności.

2.3.4. Zadania organów administracji publicznej w zakresie ochrony ludności.

Projektodawca przewiduje, że do zadań wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w zakresie ochrony ludności na obszarze gminy, będzie należeć:

- 1) realizacja, w ramach własnych kompetencji, zadań z zakresu ochrony ludności;
- 2) inicjowanie, organizowanie i koordynowanie współpracy pomiędzy podmiotami ochrony ludności, działającymi na obszarze gminy;
- 3) planowanie, zarządzanie, organizowanie i prowadzenie szkoleń i ćwiczeń z zakresu reagowania na potencjalne zagrożenia;
- 4) nadzorowanie, w ramach posiadanych kompetencji, realizacji zadań ochrony ludności przez podmioty ochrony ludności;

- 5) organizowanie i utrzymanie elementów systemu monitorowania zagrożeń oraz alarmowania i ostrzegania ludności;
- 6) zapewnienie uczestnictwa pracowników urzędu gminy w szkoleniach i ćwiczeniach.

Do zadań rady gminy w zakresie ochrony ludności będzie należało:

- 1) zatwierdzanie w drodze uchwały gminnego programu ochrony ludności;
- 2) rozpatrywanie, przynajmniej raz w roku, informacji wójta (burmistrza, prezydenta miasta) o stanie przygotowań gminy do realizacji zadań ochrony ludności.

Informację, o której mowa pkt 2 powyżej, rada gminy będzie podawała do publicznej wiadomości.

Projektuje się, że do zadań starosty w zakresie ochrony ludności w powiecie, będzie należeć:

- 1) realizacja, w ramach własnych kompetencji, zadań z zakresu ochrony ludności;
- 2) inicjowanie i organizowanie współpracy w zakresie ochrony ludności pomiędzy gminami oraz podmiotami wykonującymi zadania ochrony ludności, działającymi na obszarze powiatu;
- 3) zarządzanie, organizowanie i prowadzenie szkoleń i ćwiczeń z zakresu ochrony ludności;
- 4) koordynowanie realizacji zadań ochrony ludności na terenie powiatu;
- 5) organizowanie i utrzymanie elementów systemu monitorowania zagrożeń oraz alarmowania i ostrzegania społeczeństwa;
- 6) zapewnienie uczestnictwa pracowników starostwa powiatowego i jednostek podległych w szkoleniach i ćwiczeniach.

Do zadań rady powiatu w zakresie ochrony ludności w powiecie, będzie należało:

- 1) zatwierdzanie, w drodze uchwały, powiatowego programu ochrony ludności;
- 2) rozpatrywanie, przynajmniej raz w roku, informacji starosty o stanie przygotowań powiatu do realizacji zadań ochrony ludności.

Informację, o której mowa pkt 2 powyżej, rada powiatu, analogicznie jak w przypadku rady gminy, będzie podawała do publicznej wiadomości.

Do zadań zarządu województwa w zakresie ochrony ludności będzie należało:

- 1) uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego województwa zadań ochrony ludności, dotyczących infrastruktury i budowli mających istotny wpływ na bezpieczeństwo ludzi i środowiska;
- 2) realizacja programów edukacyjnych;
- 3) opracowywanie wojewódzkiego programu ochrony ludności;
- 4) wdrażanie, w porozumieniu wojewodą i innymi właściwymi organami administracji publicznej, wojewódzkiego programu ochrony ludności.

Zadania sejmiku województwa będą stanowiły:

- 1) zatwierdzanie w drodze uchwały wojewódzkiego programu ochrony ludności;
- 2) rozpatrywanie, przynajmniej raz w roku, informacji marszałka o stanie przygotowań samorządu wojewódzkiego do realizacji zadań ochrony ludności.

Informację, o której mowa w pkt 2 powyżej, sejmik województwa będzie przekazywał do publicznej wiadomości.

Zgodnie z projektowaną regulacją, do zadań wojewody w zakresie ochrony ludności w województwie będzie należeć:

- 1) nadzór w zakresie wykonywania zadań zleconych i koordynacja wykonywania zadań własnych z zakresu ochrony ludności przez wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) i starostów oraz przez podmioty ochrony ludności w województwie;
- 2) realizacja, w ramach własnych kompetencji, zadań z zakresu ochrony ludności;
- 3) materialne wspieranie gmin i powiatów;

- 4) koordynowanie współpracy gmin i powiatów, w zakresie pozyskiwania i wykorzystania zasobów, poprzez wymianę informacji o posiadanych zasobach i potrzebach w tym zakresie;
- 5) zarządzanie, organizowanie i prowadzenie szkoleń i ćwiczeń z zakresu ochrony ludności;
- 6) tworzenie rezerw materiałowych i sprzętowych służących ochronie ludności;
- 7) przedkładanie niezbędnych informacji i propozycji do wojewódzkiego programu ochrony ludności;
- 8) opracowywanie analiz dotyczących ochrony ludności w województwie.

Natomiast do zadań ministra właściwego do spraw wewnętrznych w zakresie ochrony ludności, będzie należało:

- 1) analizowanie zagrożeń mających wpływ na bezpieczeństwo i ochronę ludności;
- 2) realizacja, w ramach własnych kompetencji, zadań z zakresu ochrony ludności;
- 3) nadzór nad wykonywaniem zadań z zakresu ochrony ludności, przez podmioty ochrony ludności na obszarze kraju;
- 4) organizowanie i koordynowanie współpracy międzynarodowej w zakresie ochrony ludności;
- 5) koordynowanie przyjmowania oraz przekazywania pomocy humanitarnej;
- 6) uczestniczenie w procesie udzielania pomocy humanitarnej poza granicami kraju;
- 7) inicjowanie działalności naukowo-badawczej dotyczącej ochrony ludności;
- 8) planowanie potrzeb w zakresie środków finansowych i materiałowych, niezbędnych do realizacji zadań własnych w zakresie ochrony ludności;
- 9) przygotowywanie propozycji do projektu budżetu państwa w zakresie środków finansowych przeznaczonych na ochronę ludności;
- 10) prowadzenie działalności inwestycyjnej w zakresie ochrony ludności o charakterze ogólnokrajowym;
- 11) analizowanie corocznych wydatków podmiotów ochrony ludności na zadania związane z ochroną ludności;
- 12) planowanie rezerw na potrzeby ochrony ludności w ramach rezerw gospodarczych określonych w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 30 maja 1996 r. o rezerwach państwowych (*Dz. U. z 2007 r. Nr 89, poz. 594, z późn. zm.*);
- 13) popularyzowanie wiedzy z zakresu ochrony ludności wśród społeczeństwa.

Do zadań ministrów w zakresie ochrony ludności będzie należała realizacja, w ramach własnych kompetencji, zadań z zakresu ochrony ludności.

Zgodnie z projektowaną regulacją, samorząd powiatowy będzie zobowiązany do udzielania pomocy samorządom gminnym na terenie powiatu, w sprawach ochrony ludności w przypadku, gdy zasoby i możliwości działania tych samorządów uległy wyczerpaniu.

Natomiast samorządom powiatowym i gminnym na terenie województwa, tego rodzaju pomocy będzie udzielał samorząd województwa. Dodatkowo, samorząd województwa będzie informował gminy i powiaty o zakresie pomocy, jakiej może im udzielić.

Projekt ustawy zakłada, że gminy i powiat będą zawierać stosowne porozumienia dotyczące realizacji zadań z zakresu ochrony ludności.

2.3.5. Funkcjonowanie systemu powiadamiania ratunkowego.

Podstawowym powodem wprowadzenia regulacji dotyczącej powiadamiania ratunkowego, w ramach projektowanej regulacji w zakresie ochrony ludności, jest bliskość znaczeniowa ochrony ludności oraz spraw związanych z powiadamianiem ratunkowym, zawierających się w zakresie znaczeniowym - ochrony ludności. Ponadto, wprowadzenie takiej regulacji wynika również z potrzeby uporządkowania tematyki powiadamiania ratunkowego.

Z przeprowadzonej analizy aktów prawnych, bezpośrednio dotyczących systemu powiadamiania ratunkowego, wynikają przede wszystkim trudności z interpretacją przepisów. Trudności te wiążą się przede wszystkim z faktem umieszczenia przedmiotowej problematyki (powiadamiania ratunkowego) w ramach ustawy o ochronie przeciwpożarowej, i co za tym idzie, braku precyzyjnej korelacji, pomiędzy zakresem przedmiotowym ustawy o ochronie przeciwpożarowej, a regulacją odnoszącą się do powiadamiania ratunkowego.

Regulacja dotycząca powiadamiania ratunkowego nie mieści się w ramach ustawy o ochronie przeciwpożarowej. Warto dodać, że ustawa o ochronie przeciwpożarowej, do momentu wprowadzenia nowelizacji z dnia 5 grudnia 2008 r., obok kwestii ochrony przeciwpożarowej, bezpieczeństwa budynków w tym zakresie, bezpieczeństwa wyrobów z zakresu ochrony przeciwpożarowej, czy też ochotniczych straży pożarnych i krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, zaczęła nakładać szereg nowych obowiązków na inne podmioty, w tym takie, które nie mają bezpośredniego związku z ochroną przeciwpożarową (jednostki ochrony przeciwpożarowej zostały określone w art. 15 ustawy). Podmiotami tymi są: dyspozytorzy medyczni, wojewodowie, starostowie, operatorzy telekomunikacyjni, czy Policja. Ujęcie systemu powiadamiania ratunkowego w tej właśnie ustawie, rozszerza zatem zakres podmiotowy ustawy. Ta praktyka spowodowała, że w istocie regulacja jest niejasna i mało czytelna.

Drugim powodem wprowadzenia zmian, w zakresie systemu powiadamiania ratunkowego do projektowanej regulacji, dotyczącej ochrony ludności jest potrzeba, wdrożenia w skali kraju wniosków i doświadczeń, wynikających z realizacji projektu pilotażowego centrum powiadamiania ratunkowego w Małopolskim Urzędzie Wojewódzkim.

Trzecim ważnym powodem konieczności wprowadzenia regulacji, dotyczącej powiadamiania ratunkowego, jest konieczność wdrożenia postanowień dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/136/WE z dnia 25 listopada 2009 r. zmieniającej dyrektywę 2002/22/WE w sprawie usługi powszechnej i związanych z sieciami i usługami łączności elektronicznej praw użytkowników, dyrektywę 2002/58/WE dotyczącą przetwarzania danych osobowych i ochrony prywatności w sektorze łączności elektronicznej oraz rozporządzenie (WE) Nr 2006/2004 w sprawie współpracy między organami krajowymi odpowiedzialnymi za egzekwowanie przepisów prawa w zakresie ochrony konsumentów (*Dz. U. UE L. 09.33.11*), w zakresie zapewnienia równego dostępu do numerów alarmowych osobom niepełnosprawnym, oraz zapewnienia co najmniej takiego samego poziomu obsługi numeru alarmowego 112 jak innych - krajowych numerów alarmowych.

Ustawa o ochronie ludności powinna regulować następujące kwestie z zakresu powiadamiania ratunkowego:

- 1) zadania systemu powiadamiania ratunkowego,
- 2) organy oraz podmioty właściwe w sprawach powiadamiania ratunkowego,
- 3) zadania organów i innych podmiotów, o których mowa powyżej,
- 4) organizację systemu powiadamiania ratunkowego oraz ewentualnie zasady szkolenia operatorów numerów alarmowych,
- 5) zasady finansowania systemu powiadamiania ratunkowego.

System powiadamiania ratunkowego powinien być zdefiniowany jako system jednolity i ogólnopolski, mający na celu obsługę, w centrach powiadamiania ratunkowego lub/i wojewódzkich centrach powiadamiania ratunkowego, zgłoszeń alarmowych kierowanych do numeru alarmowego 999 (Państwowe Ratownictwo Medyczne), 998 (Państwowa Straż Pożarna), 997 (Policja) i 112 oraz dysponowanie tzw. zasobów ratowniczych, przez właściwe terenowo jednostki służb ustawowo powołanych do niesienia pomocy. Przy czym, w centrach, o których mowa powyżej mogą być obsługiwane również inne numery alarmowe, o ile zostanie zawarte porozumienie pomiędzy właściwym wojewodą,

a kierownikiem podmiotu dysponującego danym numerem alarmowym. Porozumienie takie określiłoby zakres i zasady wykonywania zadań oraz ich finansowanie.

Wprowadzona struktura podziału kompetencji, w zakresie systemu powiadamiania ratunkowego, powinna być następująca: organem właściwym w zakresie systemu powiadamiania ratunkowego na obszarze kraju powinien być minister właściwy do spraw wewnętrznych. Organem zaś właściwym w zakresie systemu powiadamiania ratunkowego na obszarze województwa - wojewoda.

Zadania systemu powiadamiania ratunkowego powinny zaś wykonywać centra powiadamiania ratunkowego, wojewódzkie centra powiadamiania ratunkowego, służby ustawowo powołane do niesienia pomocy oraz inne podmioty ratownicze.

Centra powinny odpowiadać w szczególności za wykonywanie następujących zadań:

- 1) obsługę odbioru zgłoszeń alarmowych kierowanych do numerów alarmowych odbieranych w centrum;
- 2) kwalifikację zgłoszeń alarmowych i ich przekazanie do właściwej służby.

Wojewódzkie centra powinny odpowiadać w szczególności za wykonywanie następujących zadań:

- 1) koordynowanie działań przekraczających obszar jednego centrum powiadamiania ratunkowego;
- 2) obsługę zgłoszeń alarmowych przekierowanych z centrum powiadamiania ratunkowego, a kierowanych na numer alarmowy 112;
- 3) wykonywanie analiz dotyczących systemu powiadamiania ratunkowego.

Służby ustawowo powołane do niesienia pomocy, każda w zakresie swojej właściwości, powinny natomiast dysponować odpowiednie zasoby ratownicze, celem realizacji zadań systemu powiadamiania ratunkowego, na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Z systemem powiadamiania ratunkowego ponadto mogą współpracować inne służby, niż służby ustawowo zobowiązane do niesienia pomocy oraz społeczne organizacje ratownicze.

Zadania centrów i wojewódzkich centrów powinny być wykonywane przy pomocy systemu teleinformatycznego. System powinien zawierać również moduł umożliwiający odbiór zgłoszeń alarmowych od osób niepełnosprawnych.

W każdym województwie powinno zostać utworzone jedno wojewódzkie centrum, obejmujące teren województwa oraz przynajmniej jedno centrum.

Centrum powinno być utworzone na obszarze województwa zamieszkiwanym przez co najmniej 1 milion mieszkańców. W przypadku, gdy centrum i wojewódzkie centrum, tworzone są w mieście będącym siedzibą wojewody, powinny być zlokalizowane w tej samej siedzibie.

Liczbę centrów oraz ich teren działania na obszarze województwa, powinien określać wojewoda, po zasięgnięciu opinii komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej, komendanta wojewódzkiego Policji oraz dysponentów zespołów ratownictwa medycznego, funkcjonujących na terenie obsługiwanym przez centrum.

Centrum i wojewódzkie centrum stanowią komórki organizacyjne urzędu wojewódzkiego. Ma nimi kierować - odpowiednio „kierownik centrum” lub „kierownik wojewódzkiego centrum”.

W skład centrum wchodzić powinny stanowiska obsługi zgłoszeń alarmowych, kierowanych do numerów alarmowych 999, 998, 997 i 112, w liczbie umożliwiającej prawidłowe wykonywanie zadań, stanowiska obsługi zgłoszeń alarmowych kierowane na inne numery alarmowe obsługiwane w centrum oraz ewentualnie stanowiska przeznaczone do obsługi zgłoszeń niepełnosprawnych użytkowników. W skład wojewódzkich centrów będą wchodziły stanowiska obsługi zgłoszeń alarmowych kierowanych do numeru alarmowego 112 oraz stanowisko koordynacji i analiz. W skład wojewódzkiego centrum będzie również wchodzić stanowisko lekarza koordynatora ratownictwa medycznego, chyba że wojewoda uzna, że

lekarz koordynator ratownictwa medycznego, umiejscowiony będzie w wojewódzkim centrum zarządzania kryzysowego.

Dodać należy, że centrum powiadamiania ratunkowego i wojewódzkie centrum powiadamiania ratunkowego, powinny mieć prawo uzyskania, za pośrednictwem centralnego punktu systemu centrów powiadamiania ratunkowego albo własnego punktu centralnego, o których mowa w art. 78 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. - Prawo telekomunikacyjne (*Dz.U. Nr 171, poz. 1800, z późn. zm.*), informacji dotyczącej lokalizacji zakończenia sieci, z której zostało wykonane połączenie do numeru alarmowego 112 albo innego numeru alarmowego oraz dane dotyczące abonenta lub zarejestrowanego użytkownika końcowego usługi przedpłaconej, o których mowa w art. 169 ust. 1 ustawy - Prawo telekomunikacyjne.

Należałoby ponadto przewidzieć możliwość powierzenia przez wojewodę, w drodze porozumienia, tworzenia centrów powiadamiania ratunkowego starostom lub prezydentom miast na prawach powiatów. Porozumienie takie powinno określać prawa i obowiązki stron oraz zasady współfinansowania centrów powiadamiania ratunkowego.

W centrum i wojewódzkim centrum zatrudnieni powinni być operatorzy numerów alarmowych, w celu obsługi zgłoszeń kierowanych do numerów alarmowych, obsługiwanych w centrum i wojewódzkim centrum.

W zakresie finansowania systemu powiadamiania ratunkowego, zasadne byłoby zaproponowanie rozwiązania, polegającego na finansowaniu systemu z budżetu państwa. Dodatkowo finansowane z budżetu państwa powinny być koszty utrzymania sieci teleinformatycznej, budowanej na potrzeby systemu powiadamiania ratunkowego oraz aplikacji do obsługi tego systemu.

2.3.6. Zasady informowania, ostrzegania i alarmowania.

Według projektowanej regulacji, informowanie ludności o możliwych zagrożeniach dla ich zdrowia i życia, mienia i środowiska oraz ostrzeganie i alarmowanie w sytuacjach zagrożeń, powinno być obowiązkiem organów administracji publicznej i powinno polegać na przekazywaniu informacji, w tym także w formie komunikatów ostrzegawczych i alarmowych, o możliwości wystąpienia zagrożenia, przewidywanym rozwoju sytuacji, sposobach zapobiegania i postępowania w przypadku powstania zagrożenia.

Podmioty zarządzające systemami monitorowania zagrożeń, będą obowiązane do niezwłocznego przekazywania organom administracji publicznej, właściwym w sprawach ochrony ludności, informacji o możliwości wystąpienia sytuacji zagrożenia i przewidywanej skali jego zasięgu.

Z kolei organy administracji publicznej, właściwe w sprawach ochrony ludności, będą odpowiedzialne za ustalanie treści komunikatów o możliwości wystąpienia zagrożenia, przewidywanym rozwoju sytuacji, sposobach zapobiegania i postępowania w przypadku powstania zagrożenia.

Organy administracji publicznej właściwe w sprawach ochrony ludności, stosownie do swej właściwości miejscowej, będą wykonywać zadania dotyczące informowania ludności o zagrożeniach za pośrednictwem:

- 1) wydawców dzienników lokalnych i ogólnopolskich;
- 2) nadawców programów radiowych i telewizyjnych;
- 3) operatorów publicznych sieci telekomunikacyjnych;
- 4) systemów alarmowych i nagłaśniających.

Komunikaty ostrzegawcze i alarmowe będą rozpowszechniane w formie informacji telewizyjnych lub radiowych, nadawanych w trakcie emisji programów o zasięgu stosownym

do zagrożenia. Komunikaty ostrzegawcze i alarmowe będzie można rozpowszechniać również w formie:

- 1) krótkich wiadomości tekstowych lub wiadomości poczty głosowej, przesyłanych abonentom znajdującym się w zagrożonym rejonie;
- 2) wiadomości przekazywanych środkami komunikacji elektronicznej;
- 3) informacji zamieszczonych w Internecie;
- 4) innej, zwyczajowo przyjętej w danej społeczności.

Redaktorzy naczelni dzienników, nadawcy programów radiowych i telewizyjnych oraz operatorzy publicznych sieci telekomunikacyjnych będą obowiązani, po otrzymaniu komunikatów, do ich nieodpłatnego i niezwłocznego publikowania, zamieszczania lub przekazywania.

Osoby zaalarmowane lub poinformowane o zagrożeniu powinny:

- 1) zachować się w sposób zgodny z komunikatem;
- 2) podjąć we własnym zakresie działania mogące zmniejszyć skutki zagrożenia.

2.3.7. Programy ochrony ludności.

Projektowana regulacja zakłada, że wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta oraz zarząd województwa, będą zobowiązani do opracowania wieloletnich programów ochrony ludności obejmujących:

- 1) przedsięwzięcia służące realizacji zadań z zakresu ochrony ludności;
- 2) sposoby i priorytety w realizacji tych przedsięwzięć oraz niezbędne do tego zasoby;
- 3) wyposażenie magazynów materiałów służących ochronie ludności;
- 4) koszty i harmonogramy realizacji planowanych przedsięwzięć;
- 5) formy edukacji społeczeństwa z zakresu ochrony ludności, uwzględniające kształtowanie świadomości potencjalnych zagrożeń i adekwatnych zachowań społecznych.

Programy, o których mowa powyżej, będą mogły być opracowywane wspólnie dla gmin, powiatów i samorządu województwa, na okres objęty aktualnie obowiązującą strategią rozwoju kraju.

Program opracowywany na szczeblu wojewódzkim stanowić będzie część strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa (*Dz.U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1590, z późn. zm.*), i będzie wymagał uzyskania opinii właściwego miejscowo wojewody.

Zgodnie z projektowaną regulacją, samorząd województwa będzie mógł wspierać finansowo i rzeczowo realizację programów, opracowanych przez samorządy gmin i powiatów w zakresie określonym w wyżej wskazanej strategii.

2.3.8. Edukacja i szkolenia w zakresie ochrony ludności.

Podstawa programowa, o której mowa w art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (*Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.*), uwzględnia edukację w zakresie ochrony ludności, obejmującą w szczególności wiedzę z zakresu zasad bezpiecznego zachowania się w sytuacjach codziennych i w sytuacjach zagrożeń, wiedzę o zagrożeniach, sposobach zapobiegania zagrożeniom, zasadach zachowania się w przypadku ich powstania oraz zasadach udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym.

Proponuje się, aby służby, inspekcje i straże, w ramach swoich kompetencji, podawały w celach edukacyjnych do publicznej wiadomości informacje, dotyczące właściwych zachowań w sytuacji zagrożenia.

2.3.9. Zapewnienie schronienia dla ludności i zabezpieczenie mienia w sytuacji zagrożenia.

Projektuje się, że w celu zapewnienia ochrony ludności oraz zabezpieczenia ruchomych dóbr kultury, szczególnie ważnej dokumentacji, cennych urządzeń oraz zapasów żywności i leków przed skutkami zagrożeń, a w szczególności konfliktów zbrojnych, zdarzeń o charakterze terrorystycznym oraz skażeń wywołanych awariami przemysłowymi, organy administracji publicznej właściwe w zakresie ochrony ludności oraz pozostali ministrowie będą planować, adekwatne do występujących zagrożeń, niezbędne techniczno-organizacyjne przedsięwzięcia dotyczące:

- 1) wykorzystania podziemnych części obiektów komunikacyjnych, handlowych, usługowych, magazynowych i innych;
- 2) wykorzystania pomieszczeń budowli ochronnych;
- 3) doraźnego adaptowania pomieszczeń mogących być wykorzystanymi na potrzeby ochrony ludności;
- 4) pozyskania środków transportu umożliwiających ewakuację z miejsc zagrożenia ludzi i mienia;
- 5) przewidywanych miejsc ewakuacji.

W przypadku jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, przedsięwzięcia, o których mowa w pkt 1 i 2 powyżej, będą podejmowane, o ile wynikają z odpowiednich wieloletnich programów ochrony ludności.

Warunki wykorzystania obiektów, o których mowa w pkt 1 i 2 powyżej, powinny być określane w umowie cywilnoprawnej zawieranej między właściwym podmiotem ochrony ludności i posiadaczem obiektu. Umowa ma zawierać warunki i sposób finansowania oraz używania tego obiektu.

2.4. Funkcjonowanie obrony cywilnej.

Projektowana regulacja zakłada, że w razie ogłoszenia mobilizacji, po wprowadzeniu stanu wojennego i w czasie wojny, podmioty ochrony ludności (z wyłączeniem organizacji społecznych, które, w ramach swoich zadań ustawowych lub statutowych, są obowiązane do realizacji wszystkich lub niektórych zadań ochrony ludności), stają się organizacjami obrony cywilnej w rozumieniu artykułu 61 pkt b protokołu dodatkowego do Konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r., dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych z dnia 8 czerwca 1977 r. (*Dz.U. z 1992 r. Nr 41, poz. 175*) i realizują zadania z zakresu ochrony ludności.

Organy administracji publicznej będą mogły zawierać umowy z organizacjami społecznymi, jeżeli podmioty te będą przez nie uznane za niezbędne do właściwego wykonywania zadań obrony cywilnej, poprzez przekształcenie ich w organizacje obrony cywilnej (Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia tryb zawierania tego rodzaju umów).

Organizacje obrony cywilnej nie będą mogły prowadzić działań, które w świetle prawa międzynarodowego mogłyby być uznane za szkodliwe dla nieprzyjaciela.

Podmioty właściwe w sprawach ochrony ludności będą przekazywać właściwemu miejscowo wojskowemu komendantowi uzupełnień, wykazy osób przewidywanych do pełnienia służby w obronie cywilnej, z wnioskiem o nadanie przydziałów organizacyjno-mobilizacyjnych do określonej organizacji obrony cywilnej. W wypadku odmowy nadania przydziału organizacyjno-mobilizacyjnego osobie ujętej w wyżej wskazanym wykazie, wojskowy komendant uzupełnień, w uzgodnieniu z wnioskodawcą, będzie nadawał przydział innej osobie.

Zgodnie z projektem ustawy, do służby w organizacjach obrony cywilnej będzie się stosować odpowiednio przepisy Działu V - Służba w jednostkach zmilitaryzowanych, ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (*Dz.U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416, z późn. zm.*).

W razie wprowadzenia stanu wojennego i w czasie wojny, jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego będą obowiązane do wzajemnego udzielania pomocy w zakresie obrony cywilnej, niezależnie od umów lub porozumień zawartych w tym względzie.

Planuje się, że prawo do używania znaku obrony cywilnej jako godła lub znaku rozpoznawczego i ochronnego, będzie przysługiwało w przypadkach i na zasadach określonych w konwencjach międzynarodowych. Zabronione będzie nieuprawnione używanie znaku lub nazwy „Obrona Cywilna”, jak również wszelkich znaków lub nazw stanowiących ich naśladownictwo.

2.4.1. Odszkodowania.

Projekt regulacji przewiduje, że kto w związku z wykonywaniem zadań ochrony ludności lub udziałem w ich wykonywaniu poniósł, bez własnej winy, szkodę na zdrowiu, ma prawo do odszkodowania. Jeżeli skutek takiej szkody nastąpiła śmierć, prawo do odszkodowania będzie przysługiwało jego spadkobiercom, o ile nie przysługuje ono na mocy innych ustaw.

Prawo do odszkodowania będzie przysługiwało również za zniszczenie, uszkodzenie, zużycie lub utratę mienia w czasie i w związku z wykonywaniem zadań ochrony ludności, do wysokości rzeczywiście poniesionej szkody.

Odszkodowanie nie będzie przysługiwało, jeżeli szkoda majątkowa powstała wyłącznie z winy poszkodowanego lub z winy osoby trzeciej, za którą Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności (zasady oraz tryb ustalenia i wypłaty odszkodowania Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia).

Roszczenie o odszkodowanie będzie przechodziło na następców prawnych uprawnionego, a przedawniało się będzie z upływem roku od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o powstaniu szkody. Jednakże w każdym przypadku, roszczenie będzie przedawniało się z upływem trzech lat od dnia zakończenia wykonywania zadań z zakresu ochrony ludności, w czasie lub w następstwie których powstała szkoda.

Rada Ministrów w drodze rozporządzenia, o którym mowa w ust. 1 i 2.

2.4.2. Finansowanie ochrony ludności.

Projektodawca przewiduje, że finansowanie zadań ochrony ludności, na poziomie gminy i powiatu, będzie się planowało w ramach budżetów gmin i powiatów, zaś finansowanie zadań ochrony ludności na poziomie województwa i kraju - w ramach budżetu państwa w częściach, którymi dysponują wojewodowie, minister właściwy do spraw wewnętrznych i poszczególni ministrowie, a także w budżecie Agencji Rzeczw Materiałowych oraz w budżetach samorządów województw.

Minister właściwy do spraw wewnętrznych oraz wojewodowie powinni planować środki na ochronę ludności, w tym także na zadania zlecane samorządom terytorialnym, w ramach budżetu państwa w częściach, którymi dysponują w zakresie:

- 1) utrzymania gotowości i sprawności systemu ostrzegania i alarmowania ludności;
- 2) utrzymania i odtwarzania zasobów ochrony ludności;
- 3) koordynowania przyjmowania i udzielania pomocy humanitarnej;
- 4) szkolenia podmiotów ochrony ludności;
- 5) przygotowań organizacyjnych do wykonywania zadań ochrony ludności struktur urzędów administracji publicznej dotyczących:

- a) zapewnienia jednolitych systemów teleinformatycznych baz danych,
- b) obsługi, przetwarzania i przekazywania informacji z systemów monitorujących zagrożenia,
- c) przekazywania i wymiany informacji pomiędzy podmiotami ochrony ludności,
- d) wsparcia finansowego organów administracji publicznej,
- e) zasiłków celowych dla osób poszkodowanych wskutek wystąpienia sytuacji zagrożenia;

6) przygotowania obrony cywilnej.

Zasady otrzymywania i rozliczania dotacji na zadania zlecane, o których mowa wyżej, będą określały przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (*Dz.U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.*) i ustawy z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (*Dz.U. z 2010 r. Nr 80, poz. 526*).

2.5. Przepisy wykonawcze.

Projektodawca przewiduje potrzebę wydania przez Radę Ministrów rozporządzenia, w którym ma być określony sposób przygotowania procesu podwyższania gotowości podmiotów ochrony ludności oraz procesu przekształcenia, określonych podmiotów ochrony ludności, w organizację obrony cywilnej. W rozporządzeniu powinno się wskazać:

- 1) organy odpowiedzialne za określenie podmiotów ochrony ludności, które zostaną przekształcone w organizację obrony cywilnej,
- 2) szczegółowe zasady nadawania przydziałów organizacyjno-mobilizacyjnych do służby w obronie cywilnej,
- 3) szczegółowe zasady przekazywania organizacji obrony cywilnej do dyspozycji wojewody, starosty (prezydenta miasta na prawach powiatu) i wójta (burmistrza, prezydenta miasta), po ogłoszeniu mobilizacji lub wprowadzeniu stanu wojennego i w czasie wojny,
- 4) sposób podwyższania gotowości podmiotów ochrony ludności,
- 5) szczegółowe zasady przekazywania podmiotów ochrony ludności, podległych lub nadzorowanych przez poszczególnych ministrów do dyspozycji wojewody, starosty i wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w czasie stanu klęski żywiołowej.

Projekt będzie również zawierał upoważnienie dla Rady Ministrów do wydania rozporządzenia, regulującego kwestie organizacji i warunków przygotowania oraz sposób funkcjonowania systemów monitorowania, pomiarów, analiz, prognozowania, powiadamiania i ostrzegania o zagrożeniach i skażeniach na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz właściwość organów w tych sprawach.

Dodatkowo, projekt będzie zawierał upoważnienie dla Rady Ministrów do wydania rozporządzenia w sprawie zasad udzielania wsparcia finansowego i rzeczowego dla organów administracji publicznej, w celu usuwania skutków klęsk żywiołowych i innych sytuacji zagrożeń oraz zasad przyznawania środków pomocowych dla osób poszkodowanych w związku z tymi zdarzeniami, a także warunków i trybu postępowania w sprawach o udzielenie pomocy.

Przewiduje się również, że Rada Ministrów w drodze rozporządzenia, określi organizację szkoleń w zakresie ochrony ludności. W rozporządzeniu będą uwzględnione podmioty objęte tymi szkoleniami, zadania w zakresie planowania i realizacji szkoleń oraz właściwość organów w tych sprawach.

2.6. Przepisy karne.

Projektodawca zakłada wprowadzenie odpowiedzialności karnej (kary grzywny) dla osoby, która wbrew przepisom ustawy używa znaku lub nazwy zastrzeżonej dla „Obrony Cywilnej”. Proponuje się, aby rozpoznawanie tego rodzaju spraw odbywało się w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

2.7. Przepisy dostosowujące i końcowe oraz przewidywany termin wejścia w życie projektowanej ustawy.

Projektodawca przewiduje zmiany w poniżej wskazanych aktach prawnych:

1. W ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. ~~o powszechnym obowiązku obrony~~ Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416, z późn. zm.), wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W ramach powszechnego obowiązku obrony obywatele polscy są obowiązani do pełnienia służby wojskowej, odbywania przysposobienia obronnego, pełnienia służby w jednostkach zmilitaryzowanych, wykonywania zadań w składzie personelu Sił Zbrojnych oraz personelu organizacji obrony cywilnej, a także do wykonywania świadczeń na rzecz obrony - na zasadach i w zakresie określonych w ustawie.”.

b) po ust. 2a dodaje się ust. 2b w brzmieniu:

„2b. Wyznaczenie osób stanowiących personel organizacji obrony cywilnej oraz zakres zadań wykonywanych w składzie personelu podmiotu ochrony ludności i organizacji obrony cywilnej następuje na zasadach określonych w ustawie z dnia ... o ochronie ludności (Dz. U. Nr, poz. ...).”.

2) w art. 6 ust 2 uchyla się pkt 5;

3) uchyla się art. 17;

4) art. 19 otrzymuje brzmienie:

„Art. 19. Organy administracji i kierownicy jednostek określonych w art. 18 uwzględniają w toku wykonywania zadań w zakresie obronności postulaty dotyczące potrzeb Sił Zbrojnych, przekazywane przez Ministra Obrony Narodowej lub organy wojskowe przez niego upoważnione.”.

5) w art. 23 w pkt 3 uchyla się lit. b;

6) w art. 30a w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) kategoria A - zdolny do czynnej służby wojskowej, co oznacza zdolność do odbywania zasadniczej służby wojskowej, nadterminowej zasadniczej służby wojskowej, zajęć wojskowych w czasie trwania studiów wyższych, przeszkolenia wojskowego, okresowej służby wojskowej, ćwiczeń wojskowych, służby zastępczej, jak również służby wojskowej i służby w obronie cywilnej pełnionej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.”.

7) w art. 53 w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) zostały powołane do odbycia czynnej służby wojskowej albo służby zastępczej - od dnia doręczenia karty powołania (karty skierowania) do tej służby;”.

8) w art. 54a ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Organy wojskowe wyposażają żołnierzy w czynnej służbie wojskowej oraz osoby pełniące służbę w jednostkach zmilitaryzowanych przydzielonych do Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, cywilny personel medyczno-sanitarny Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, osoby cywilne towarzyszące Siłom Zbrojnym Rzeczypospolitej Polskiej, personel organizacji „Polski Czerwony Krzyż” i innych ochotniczych organizacji pomocy, osoby cywilne wykonujące czynności duszpasterskie, personel organizacji obrony cywilnej, funkcjonariuszy Policji oraz inne osoby określone prawem międzynarodowym – w karty i tabliczki tożsamości.”.

9) w art. 55 uchyla się ust. 2;

10) art. 57 otrzymuje brzmienie:

„Art. 57. 1. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, corocznie liczbę osób, które mogą być powołane w danym roku kalendarzowym do czynnej służby wojskowej.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, należy uwzględnić potrzeby uzupełnieniowe Sił Zbrojnych, ze wskazaniem rodzajów czynnej służby wojskowej, do których następowałoby powoływanie, a także możliwość odbywania danego rodzaju służby przez ochotników w ramach limitu osób, określonego w tym rozporządzeniu.”;

11) uchyla się dział IV;

12) w art. 200:

a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Obowiązek świadczeń osobistych może być nałożony w związku z ćwiczeniami wojskowymi, ćwiczeniami w jednostkach przewidzianych do militaryzacji, wykonywaniem zadań z zakresu ochrony ludności, a także w celu dostarczenia i obsługi przedmiotów świadczeń rzeczowych, z zastrzeżeniem ust. 4.”;

b) po ust. 4 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Podmioty ochrony ludności oraz zakres zadań wykonywanych przez te podmioty określa ustawa z dnia ... o ochronie ludności (Dz. U. Nr ..., poz. ...).”;

13) w art. 202 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) nakłada, w drodze decyzji administracyjnej, obowiązek świadczeń osobistych na wniosek wojskowego komendanta uzupełnień, kierownika jednostki organizacyjnej stanowiącej bazę formowania specjalnie tworzonej jednostki zmilitaryzowanej, kierownika jednostki organizacyjnej wykonującej zadania na potrzeby obrony państwa, o której mowa w art. 208 ust. 2, albo podmiotu ochrony ludności.”;

14) w art. 206a w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) osoby odbywające służbę zastępczą”;

15) w art. 208:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Świadczenia rzeczowe mogą być wykonywane na rzecz Sił Zbrojnych, jednostek organizacyjnych stanowiących bazy formowania specjalnie tworzonych jednostek zmilitaryzowanych, podmiotów ochrony ludności oraz jednostek organizacyjnych wykonujących zadania na potrzeby obrony państwa albo zwalczania klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków.”;

16) w art. 209 w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) w związku z wykonywaniem zadań z zakresu ochrony ludności - dwudziestu czterech godzin.”;

17) w art. 212 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Organy administracji rządowej, organy samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorcy są obowiązani, na żądanie wojskowych komendantów uzupełnień oraz organów administracji właściwych w zakresie ochrony ludności, o których mowa w art. 6 ust. 1 ustawy dnia ... o ochronie ludności (Dz. U. Nr ..., poz. ...), do udzielania informacji, według posiadanych ewidencji, o stanie nieruchomości i rzeczy ruchomych mogących być przedmiotem świadczeń rzeczowych.”;

18) w art. 225 :

a) w ust. 1 uchyla się pkt 2;

b) w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) uporczywie uchyla się od wykonywania poleceń służbowych albo w czasie odbywania ćwiczeń w jednostkach przewidzianych do militaryzacji”;

19) uchyla się art. 226 i 236;

2. W ustawie z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (*Dz.U. z 2007 r. Nr 65, poz. 437, z późn. zm.*) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 29 ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) ochrony ludności i obrony cywilnej;”;

2) w art. 29 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych sprawuje nadzór nad działalnością Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Szefa Urzędu do spraw Cudzoziemców, Krajowego Centrum Informacji Kryminalnej oraz Biura Ochrony Rządu.”;

3. W ustawie z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (*Dz.U. z 2002 r. Nr 156, poz. 1301, z późn. zm.*) wprowadza się zmiany:

1) W art. 13 po ust. 1 dodaje się ustęp 1a w brzmieniu:

„1a. W przypadku, gdy na wojewodę zostały nałożone obowiązki wyłączające jego ochronę wynikającą z art. 65. ust. 1 Protokołu Dodatkowego do Konwencji Genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych z dnia 8 czerwca 1977 r. (*Dz.U. z 1992 r. Nr 41, poz. 175 zał.*), bądź z innych przyczyn nie może on realizować zadań obrony cywilnej, do realizacji tych zadań upoważnia komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej.”;

2) Po art. 13 dodaje się art. 13 a, 13 b, 13 c, 13 d i 13 e w brzmieniu:

„Art. 13 a. W czasie stanu wojennego starosta (prezydent miasta na prawach powiatu) kieruje realizacją zadań obrony cywilnej na terenie powiatu.

Art. 13 b. W przypadku, gdy na starostę (prezydenta miasta na prawach powiatu) zostały nałożone obowiązki wyłączające jego ochronę wynikającą z art. 65. ust. 1 protokołu dodatkowego do konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych z dnia 8 czerwca 1977 r. (*Dz.U. z 1992 r. Nr 41, poz. 175 zał.*), bądź z innych przyczyn nie może on realizować zadań obrony cywilnej, do realizacji tych zadań upoważnia komendanta powiatowego Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 13 c. W czasie stanu wojennego wójt (burmistrz, prezydent miasta) kieruje realizacją zadań obrony cywilnej na terenie gminy.

Art. 13 d. Rada Ministrów określa w drodze rozporządzenia szczegółowy zakres działania wojewodów, starostów, wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) związanych z wykonywaniem i koordynowaniem realizacji zadań obrony cywilnej w tym zasady kierowania organizacjami obrony cywilnej.

Art. 13 e. Zadania ochrony ludności związane z zapewnieniem porządku publicznego na terenie miejscowości nie bronionych i stref zdemilitaryzowanych oraz znajdujących się pod okupacją realizują odpowiednio komendanci powiatowi i wojewódzcy Policji na zasadach wynikających z przepisów prawa międzynarodowego.”;

Art. 7 ust 1 pkt 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (*Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.*) otrzymuje brzmienie:

„14) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu materiałów służących ochronie ludności;”;

4. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (*Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.*) w art. 4 wprowadza się następujące zmiany:

1) w ust. 1 pkt 16 otrzymuje brzmienie:

„16) ochrony przeciwpowodziowej, przeciwpożarowej zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska, w tym wyposażenia i utrzymania powiatowego magazynu materiałów służących ochronie ludności;”;

- 2) ust. 6 otrzymuje brzmienie:
„6. Zadania powiatu nie mogą naruszać zakresu działania gmin, z wyjątkiem sytuacji określonych w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia ... o ochronie ludności (Dz.U. Nr ..., poz. ...).”
5. W ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 r. ~~o zarządzaniu kryzysowym~~ (Dz.U. Nr 89, poz. 590, ~~z późn. zm.~~) w art. 5 wprowadza się następujące zmiany:
- 1) w ust. 2 w pkt 3 po lit. l kropkę zastępuje się przecinkiem oraz dodaje się lit. l i m w brzmieniu:
„l) sposób podniesienia gotowości podmiotów ochrony ludności.
m) sposób przekształcenia odpowiednich podmiotów ochrony ludności w organizacje obrony cywilnej.”
- 2) dodaje się ust. 6 w brzmieniu:
„6. Załączniki funkcjonalne, o których mowa w ust. 2 pkt 3 lit. l i m, sporządza się w wojewódzkich, powiatowych i gminnych planach zarządzania kryzysowego.”
6. W ustawie z dnia 18 kwietnia 2002 r. ~~o stanie klęski żywiołowej~~ (Dz.U. Nr 62, poz. 558, ~~z późn. zm.~~) wprowadza się następujące zmiany:
- 1) W art. 9 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:
„2a. W czasie stanu klęski żywiołowej wójt (burmistrz, prezydent miasta) może podnieść gotowość jednostek ochrony ludności, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia ... o ochronie ludności (Dz.U. Nr ..., poz. ...), podlegających im lub organom, bądź kierownikom, o których mowa w ust. 2.”;
- 2) W art. 10 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:
„2a. W czasie stanu klęski żywiołowej starosta może podnieść gotowość jednostek ochrony ludności, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia ... o ochronie ludności (Dz.U. Nr ..., poz. ...), podlegających im lub organom bądź kierownikom, o których mowa w ust. 2.”;
- 3) W art. 11 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:
„2a. W czasie stanu klęski żywiołowej wojewoda może podnieść gotowość jednostek ochrony ludności, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia ... o ochronie ludności (Dz.U. Nr ..., poz. ...), podlegających im lub organom, o których mowa w ust. 2.”;
- 4) po art. 13 dodaje się art. 13a i 13b w brzmieniu:
„Art. 13a. Na wniosek wojewody, bądź ministra, o którym mowa w art. 8 ust. 4, minister lub kierownik urzędu centralnego podnosi gotowość wszystkich, bądź niektórych podległych mu lub przez niego nadzorowanych podmiotów ochrony ludności, o których mowa w art. 4 ustawy o ochronie ludności i przekazuje je do dyspozycji organu kierującego działaniami, o których mowa w art. 8.
Art. 13b. Organ kierujący działaniami, o którym mowa w art. 8, przekazane mu do dyspozycji podmioty ochrony ludności może przekazać pod kierownictwo organu właściwego do zwalczania zagrożenia będącego podstawą wprowadzenia stanu klęski żywiołowej.”
- 5) Art. 20 otrzymuje brzmienie:
„Art. 20. Ograniczenia wolności i praw człowieka i obywatela w stanie klęski żywiołowej stosuje się do osób fizycznych zamieszkałych lub czasowo przebywających na obszarze, na którym został wprowadzony stan klęski żywiołowej, oraz odpowiednio do osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, mających siedzibę lub prowadzących działalność na obszarze, na którym został wprowadzony stan klęski żywiołowej i podmiotów ochrony ludności, w których został podniesiony stan gotowości, z zastrzeżeniem art. 24 i art. 25.”
7. Traci moc dekret z dnia 23 kwietnia 1953 r. o świadczeniach w celu zwalczania klęsk żywiołowych (Dz.U. Nr 23, poz. 93, ~~z późn. zm.~~).
8. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 czerwca 1999 r. w sprawie zasad oraz trybu ustalania i wypłaty odszkodowań za szkody poniesione w związku z akcjami zwalczania

kłesk żywiołowych (*Dz.U. Nr 55, poz. 573*) utrzymuje swoją moc do chwili wejścia w życie aktu wykonawczego wydanego na podstawie ustawy o ochronie ludności.

9. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin (*Dz.U. Nr 96, poz. 850*) traci swą moc 12 miesięcy od wejścia w życie ustawy o ochronie ludności.

10. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 października 2006 r. w sprawie systemów wykrywania skażeń i właściwości organów w tych sprawach (*Dz.U. Nr 191, poz. 1415*) zachowuje swą moc do czasu wydania rozporządzenia na podstawie ustawy o ochronie ludności.

11. Projekt ustawy powinien regulować ponadto kwestię przepisów przejściowych w zakresie:

- 1) wykonywania zadań centrów powiadamiania ratunkowego w ramach porozumień zawartych na podstawie art. 7 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie przeciwpożarowej;
- 2) zapewnienia, że do dnia przekazania do publicznej wiadomości informacji o utworzeniu Platformy Lokalizacyjno-Informacyjnej z Centralną Bazą Danych, centra powiadamiania ratunkowego i wojewódzkie centra powiadamiania ratunkowego mają prawo uzyskać od przedsiębiorcy telekomunikacyjnego informacje i dane, o których mowa w art. 14f ustawy o ochronie przeciwpożarowej;
- 3) zapewnienie, że do czasu utworzenia centrów powiadamiania ratunkowego i wojewódzkich centrów powiadamiania ratunkowego, jednak nie później niż do dnia 31 grudnia 2011 r., informacje i dane, o których mowa w art. 78 ust. 1-3 ustawy - Prawo telekomunikacyjne, uzyskują również inne podmioty, którym właściwy miejscowo wojewoda, zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie przeciwpożarowej, powierzył wykonywanie zadań centrum powiadamiania ratunkowego;
- 4) zapewnienie, że do czasu utworzenia centrów powiadamiania ratunkowego i wojewódzkich centrów powiadamiania ratunkowego, jednak nie później niż do dnia 31 grudnia 2011 r., dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych jest obowiązany zapewnić kierowanie połączeń, o których mowa w art. 77 ust. 2 ustawy - Prawo telekomunikacyjne, do podmiotów, którym właściwy miejscowo wojewoda, zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie przeciwpożarowej, powierzył wykonywanie zadań centrum powiadamiania ratunkowego;
- 5) wskazanie, że dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 14 c ustawy o ochronie przeciwpożarowej zachowują moc do czasu wejścia w życie przepisów wykonawczych, wydanych na podstawie nowej ustawy, pod warunkiem, że nie są z nią sprzeczne.

12. Zgodnie z założeniem projektodawcy, ustawa o ochronie ludności ma wejść w życie z dniem 1 stycznia 2011 r.

3.1. Wpływ projektowanej ustawy na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego, rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, z uwzględnieniem funkcjonowania przedsiębiorstw, a także sytuację i rozwój regionalny.

Regulacje zawarte w ustawie będą miały wpływ na dochody i wydatki z budżetu państwa w części 42 – Sprawy wewnętrzne, w dziale 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (rozdział 75414 – Obrona cywilna).

Wejście w życie ustawy może spowodować ewentualne dodatkowe wydatki dla jednostek samorządu terytorialnego, natomiast nie będzie miało wpływu na rynek pracy, konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki oraz na sytuację i rozwój regionów.

3.2. Konsultacje społeczne.

W ramach konsultacji społecznych, projekt ustawy zostanie przekazany naczelnym i centralnym organom administracji państwowej, terenowym organom administracji państwowej, organom samorządu terytorialnego oraz innym podmiotom, które w myśl projektu będą mogły realizować zadania związane z ochroną ludności.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (*Dz.U. Nr 169, poz. 1414*), wyżej omawiany projekt ustawy zostanie umieszczony na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Dyrektor
Departamentu Analiz i Nadzoru
MSWiA

Jacek ZAŁĘWSKI

28. 06. 2010